

המזכיר

עתו שבועי

רכר עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים

..... יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על "המצפה" עם ההוספה הספרותית החדשית:

כאוסטריא-אונגריא:	
לשנה	7 כתרם
לחצי שנה	3.50
רבע	1.75

כאשכנז:	
לשנה	8 כתרם
ביתר הארצות:	
לשנה 9 כתרם	— 9.50 פראנק.

על "המצפה" בלי ההוספה הספרותית אין לחתום. אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפשים לפי גרל השמח. ברכת מו"ט חצי הכתר. בראש גליון שני כתרם.

גליון בודד 12 הרר.

מכתבים בלתי חפשים לא יתקבלו. כ"י, שלא נרפס, לא יושב לבעליו. המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כי אם גם שם מקומו הקודם.

האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה:

„Hamicpe“

ul. Św. Sebastyana 32, Kraków.

Kraków, 15 Czerwca. 1906.

גליון כד

הראכה. כב סיון תרס"ו.

את עצמם לעבודה בעד „עבריה“. הלשכה תועץ בכל מעשיה עם אחד מחברי הועד (הד"ר י. קלוזנר) שהוא עתה בקרבת ברוך בלוזנה.

ראשית מעשי הלשכה תהיה:

א) הוצאת מחברות על שאלות הלשון העברית וספרותה. המחברות האלה תכרנה את כל השאלות הכרוכות במטרה, ששמה לה „עבריה“ (שאלת הדבור העברי, אפשרות שכלולו וערכו, שאלת הורגון, שאלת הנקוד והקדוק העברי, שאלת הסגנון ועוד). המחברות האלה (בעברית ומקצתן גם בז'רגון ובלועזית) תהיינה מחויקות גליון אחד או שנים ומחירן יהיה מועט, (שתים, שלש קופ' הזכרות) כדי להפיצן בהמון. כפי האפשר תתחלקנה גם חנם. ע"ד החוכרות הראשונות של ההוצאה הזאת נודיע בקרוב בפרטיות. לעת-עתה יצאה המגלה-העפה בשם „המחנה הנשאר“ מאת הד"ר יוסף קלוזנר, ולשכת „עבריה“ שולחת אותה גם לכל אנודות „עבריה“.

ב) סדור האנודות ואחודן.

לתכלית זאת אנו מבקשים את כל אנודות „עבריה“ בכל מקום, להודיע להלשכה בברן את כתבתן, זמן הוסדן, מספר חבריהן ואופן עבודתן. מבקשים אנו גם לפנות בכל השאלות וההצעות הנוגעות ל„עבריה“ אל הלשכה, שתענה מעתה בזריזות על כל מכתב, שיהיה טעון תשובה, אם במכתבים פרטים או בעתונים העבריים.

ועתה אנו פונים אל כל אנודות „עבריה“ הקימות, אל כל אלה מיודעי לשוננו, שהיו חברים לאנודות „עבריה“, אשר התפוררו ונתפרדה חבילת,

זו אחר זו, אלא זו בצד זו. הרי גם מתנגדינו החפצים בהכחדת שפת עבר, אעפ"י שראשם ורוכס שקועים בעבודת הרגע ע"פ דרכם מוצאים זמן לעסוק בתעמולה רחבה — בעד הכרות „לאומות“ של הורגון, שגם ההמון המדבר בו אינו מודה בה. בתעמולה העממית המזויפה הזאת כרוכה אחת מן הסכנות הגדולות, הנשקפות לכל ההכרה הלאומית שלנו כלה. ולעצור בעד סכנה זו יכולה רק תחית לשוננו כפי העם, ויהי לעת-עתה אפילו רק כפי חלק קטן ממנו.

„אך הלא החיים הם נגדנו!“ שומעים אנחנו פה ושם אנחת אינו-לדעה; לבם דואב לראות באכרן שפתנו. ידיהם רפו ולבם נפל עליהם — מפני תקף החיים. כן, החיים הם נגדנו. אבל איזו חיים? חיים של התבטלות, חיים של אלו, שהשלימו עם הגלות לגמרי או למחצה... אך, הלא עוד רבים בנו, שנפשם בחלה כחיים כאלו, שהם מאמינים בקץ הגלות ובעתידות לעמנו בתור עם חפשי בארצו, והמקדישים את עבודתם לקרב את הקץ ולהחיש את העתידות האלו. לאלה ורק לאלה אנו פונים בבקשה לעמוד לנו בעבודתנו לתחית שפתנו. החיים שלהם הם לא נגדנו, כי-אם בעדנו ובעד שאיפתנו.

הועד של „עבריה“ נגש עתה אל עבודתו. מאחר שהכריזו דרים עתה בערים רחוקות זו מזו ואין להם אפשרות להתוער, החליטו ליסר את לשכת-העבודה בברן, כאותה עיר, שממנה יצא דבר יסוד „עבריה“ ושבה יש מספר הגון של סופרים עבריים וחוכבי שפתנו, הנבונים להקדיש

בכל שמח וכרנשי אהבה הנני מברך את המאורשים, אחי היקר מר יצחק לייבערפאן ומרה סאבינא פרענקעל בת דודי מוויסקאו-נאווי, ואת אבותי ואבות הכלה היקרים ככרבת מו"ט. משה ליעבערמאן — סאנדאווא-ווישנא.

מכתב גלוי

אל אנודות „עבריה“ ואל כל החפצים לעבוד בעד תחית שפתנו.

בימי הקנגרס השביעי נבחר ע"י האספה הכללית של „עבריה“ ועד מר כזי ועליו הוטל לכא בדברים עם מורשי החכרות לתחית שפתנו שכלל מקום ומקום, לסדר ולכונן את הארגוניזציה של „עבריה“, לעסוק בתעמולה שבכתב ושבע"פ ועוד. הועד הנבחר לא היה יכול למלא עד כה את חובתו מפני תקף הצרות, שכאו על עמנו כרוסיא, שהפנו אליהן לגמרי את כל הלבבות, שעשו את כלנו לנלחמים על נפשם ועל נפש עמם או לנסים מנסות חרב. ועתה, אעפ"י ששקמו הרוחות קצת, אין אנו משלים את נפשנו בתקות שוא לחשוב, שהחרב שהיתה, מעופפת על ראש עמנו הוסרה ושהולכים וקרבים אנהנו לימי מנוחה. המלחמה הכבדה תמשך, וגם את תוצאותיה וגם את אהריתה אין יודע.

ובכל זאת אנחנו אומרים לגשת בימי מבוכה אלה אל העבודה בעד תחית שפתנו, כי חשים ומכירים אנחנו, שתחית האומה אחוזה בתחית שפתה. השאלות הלאומיות אינן יכולות להפתר

בשחוק, „הנך מהנכר לי, הלא חתני הנך, שעובת את בתי עגונה.“ — „אבל מה זה תרכרו הבלים כאלה, עניתי בשחוק, „אינני חתנכם, שעזב את בתכם, עני אני, ולי אשה וכנים, הנכם טועים כי, סבורים אתם שאני פייוולי, אולי פני דומות לקלסטר פניו של פייוולי חתנכם.“ — „כלב שככלבים!“ קרא האיש בקצף, הנך מהנכר לי, עורך זורה מלח על פצעו. ובדברו אחו בי ויפרפרני ויתן לי שתי מכות לחי, וכמעט נפלתי כאין אונים, ועוד הוציא מצלחתי י"ב גולדן, שקבצתי לשלחם לאשתי לצרכי החנ, ויפן וילך לחדר השני.

נרעש ונפחד מן המקרה המור נשארתי יושב על מקומי כאבן דומם, נמלטתי מן הדוב ויפגשתי הארי, אמרתי לעצמי, שמחתי בפטרי את היער, והנה הולכיכני רגלי לבית שורדים. האיש שב החררה ויתחיל לרבר אלי בקול רך ובנחת: „פייוולי, פייוולי, היפה עשית, כי בנדת באשת נעוריק ותעזכנה עגונה אומללה? אחרי עשר שנים שכת מאמריקה ככנדים קרועים ובלויים ובי"ב גולדן. הבטיבית זאת היית צריך לברוח לאמריקה?“ — „מה תחפצו ממני“, זעקתי בקול בכי מכאב השנים, אשר אחוני ע"י מכות הלחי, שהכני, „איזו עגונה עזבתי? מעולם לא הייתי באמריקה? איש עני אני, ואייזיק שמי, מרהטין אני, ואשה וכנים לי שם. מה תחפצו ממני, הנכם טועים כי, אינני

שמעתי לעצתו, נשאתי את רגלי ואפן ואלך דרך מסלת היער.

היום נטה לערוך, חשכה עמוקה כסתה את פני היער, ואני הולך זה שעות אחדות ואין קץ ליער הנורא הזה, כואבות ואני עיף מאד, הכנתה על בשרי רטובה, כי מויע אני מאד מעמך הדרך הרב. כנראה הלכתי כבר פרסאות אחדות ועוד לא באתי העירה. עודני עומד גלמוד באמצע היער כליל חשך ואפלה. הוי רבש"ע! מה זאת? אנה אני כא? אולי נטית מן המסלה, עלה רעיון כמחי, וכשרי סמר מפחד. כן, אין אחרת, אמרתי לנפשי, תועה אני ביער ומי יודע מה אחרתי.

בלכתי כה צלול במחשבותי ראיתי פתאום והנה אור מהנוצץ מרחוק, קבצתי את שארית כחי ואמהר ללכת, עדי הגעתי לבית מרוח, העומד בקצה היער. אין לתאר את שמחתי כראותי, כי פטרתי את היער ואוכל ללון בין אנשים. סרתי הביתה, הנחתי את חבילתי, ואשב להנפש. רלת החדר השני נפתחה, ובעה"ב, איש נכה קומה חזק ובריא כבן ששים שנה, בא הביתה.

„שלום עליכם פייוולי!“ קרא אלי האיש בפנים מפיקים גיל, וחמה נסתרה. „הנכם טועים“, עניתו, „אייזיק שמי ולא „פייוולי“. פייוולי, פייוולי“ קרא האיש

פיריטון.

שני פרצופים שוים.

לפני שלש שנים היה המעשה ודברים כהויות אני מספר. אצל שלחן הכתיבה ישבתי. הדלת נפתחה ואיש עני כבן ארבעים שנה בא החררה. קמתי לתת לו נדבה ואשכ לשכת על מקומי. „אם יאכה אדוני לשמוע את דברי, אמר אלי האיש, הנני לספר לו מעשה יפה, שקרה לי בדרך הליכתי, אולי ייטב בעיניו להדפיסהו באיזה עתון עברי, כי שמעתי עליו אומרים, שהוא כותב בעהון עברי.

הנני לשמוע, עניתו. הגשתי לו ספסל וישב עליו ויתחיל לספר:

בלכתי לפני שלש שנים ארבעה ימים קודם ר"ה מסמבור לדרהוביטש סרתי בדרך לבית מלון אורחים, להנפש מעט מעמל הדרך. ישבתי שם כחצי שעה, אח"כ לקחתי חבילתי על שכמי ואחלה את פני המוג, שיראני את הדרך, המוביל דרהוביטשה. המוג יצא עמי החוצה ויראנו את הדרך, אולם יעצני ללכת במסלה ההולכת דרך היער, כי היא דרך קצרה.

בימי המכוכה האחרונים ולכל חובבי שפתנו החפצים לעבור בעד תחיתה.

זכרו נא, כי שעת-משכר היא השעה, שאנו חיים בה ועם זה גם שעה מחוללת חדשות וגדולות. עתה, רק עתה על לשוננו להראות, כי עור הים בה, כי עור כח בה להלחם על קיומה. תעליכם יודעיה וחובביה וכל מכירי ערכה לתחית העם חובה מוטלת להלחם ככל הזרמים העומדים עליה להכחירה. לכם אנו קוראים: הקימו את אנורות ה"עבריה" הנהרסות, הזקו את הקימות עור, יסרו אנורות חדשות והפילו רוח הים ועבודה בכלן. התאחרו עמנו ועורו אותנו בעבודתנו. התאמצו ככל כחותיכם, שכל אלה היודעים עברית אם מעט ואם הרבה לא יזניחו את לשוננו לגמרי. קרכו את כל היודעים אותה, שעזובה בהסח הרעת (וכאלה יש לאלפים ולרבות). הרגילו בדבור העברי את כל היודעים את לשוננו מתוך ספרים, וכיחוד הרגילו בדבור ובקריאה את ילדינו ונערינו, שרובם למדו עברית אם מעט ואם הרבה, אלא שהם שוכחים כל מה שלמדו עד מהרה, מפני שאינם מדברים וקוראים בה מחוץ לשעורי המורה העברי. ובכלל הפיצו את ידיעת הלשון העברית והדבור בה ככל האמצעים. והעלו נא על לבכם, כי לא רק את אחר מקנינינו הלאומיים היותר יקרים אתם מצילים, בהצילכם את שפתנו, אלא גם את כל ההכרה הלאומית אתם מחזקים בזה וקיום-עולם אתם נותנים בזה להאומה כלה.

בכרכה-התחיה

בשם הועד המרכזי של ה"עבריה":

ר"ר יוסף קלוזנר (לוזנה).

חברי לשכה ה"עבריה" בברן:

יעקב כהן מנהל אברהם רובינוב, סגן.

מ. י. גליקסון, נזכר.

ש. פרלמן, מזכיר.

כתובת הלשכה.

Bureau „Ibria“, Freistr. 24a Bern (Schweiz)

ענינים מדינים

אוסטריא-אונגריא - הממלכה האדירה. אחרי שתי שנים של הפסקה נועדו בשבוע הזה הדלגציות, מלאכי שני בתי מועצת הממלכה האוסטרית ומלאכי שני בתי מועצת הממלכה האונגרית, בוויין, להועץ על דבר צרבי השתפות של שני חצאי הממלכה

האיש שאתם מבקשים, החזירו לי את מעותי והניחו לי ללון פה הלילה ובעלות השחר אלך לררכי העירה". "שקף, רשע", צעק בעה"ב ויחרוק בשניו, "הנך חפץ להתנכר לי ולהוליכני שולל, בה תחיה אם אשוב לך מעותך, אם לא תודה כרגע, כי הנך פייוולי חחני, בעל שיינדלי בתי".

הדלת סככה על צריה ואשה צעירה בכת שלשים שנה באה הביתה. "שלום באך פייוולי בעלי יקירי", קראה האשה ומעיניה פרץ זרם דמעות. — "מה זה הדברי, אשה כבודה? קראתי בהתמרדות, "מה החפצי ממני? אינני בעלך, אולי קלסתר פני שוה לקלסתר פני פייוולי בעלך האמתי, סורי ממני והניחי לי להנפש מעט". "פייוולי יקירי, ועקה האשה בבכי מה, למה זה התנכר אלי? הלא בעצמך כתבת מכתב להרב מסחודניצא, כי שב הנך מאמריקה לביתך, ואחרי כי באת ב"ה בשלום הביתה למה זה התנכר אלי להעציבני חנם? המעט סכלתי בעשר שנים, שישבתי עגונה על ירך?" — "ההדע מה, פייוולי", קרא בעה"ב, "מחר בבקר נסע לסחודניצא ונלך אל הרב. או תהן גם לשיינדלי או אולי תתפשר ותעשה שלום עמה". — "כן", עניתי בשמחה, "בדברייכ אעשה. נסע להרב ושם נוציא הרבר לאמתו ועתה הואילו נא לתת לי משכב ואלך לישן, בי עיף אנכי מאד".

הכפולה. שתי שנים ללא דלגציות עברו, כי הנועת הפרוד באונגריא השביתה את סדרי הקנסטיטוציא. עתה הושבו הסדרים בשתי הממלכות כפי האפשר, ממשלה מתוך העם הוקמה פה כמו שם ואין כח האחת מכריעה את כח השנית. והבא העת לויעדת הדלגציות. הקיסר קבל את מלאכי הפרלמנטים האוסטריים והאונגריים בהיכלו וידבר לפניהם על אדות מצב הדיפלומטיה הכללית ועל אדות צרבי הצבא. יחס הממלכה הכללית לממלכות האחרות טוב מאד. בהיות קיסר אשכנז בוויין החליפו שניהם יחד מלגרות של ידידות עם מלך איטליא, הברית המשלשת קימה כמאז. אין שונאים לאוסטריא, כל אויב נהפך לאוהב באהבת השלום אשר לאוסטריא ולא רק זאת, אלא כי אוסטריא הועילה הרכה להחזקת השלום גם בעולם הכללי. רק ע"פ השתדלות הפוליטיקה האוסטרית לא התפרצו מלחמות במזרח, בארצות הבלקן, ובמערב בין צרפה ואשכנז, שהיו כמעט נכונות. אמנם יפה אוסטריא ויפה כחה בחוץ, יען כי אין לה אינטרסים עצמיים בחוץ והוא יכולה לתוך ולקשור, כמי שאינו נוגע בדבר, אבל גרוע כחה מבית, בי פה היסודות הבלתי שוים מתפרדים. ובכח החזק אשר מחוץ משתמש המושל החכם לחבר גם את הנפרדים מבית, בהראותו את התועלת הרבה, שהממלכה השלמה מביאה לעולם. ביסמארק אמר פעם: "אלו לא היתה אוסטריא צריכים היינו לברוא אותה" ביום ההוא, יום ועידת הדלגציות לפני הקיסר, נראתה אוסטריא בהדרה ובתקפה. אבל גם את היום הנהדר הזה חללו מפריעי השלום. הנוצרים-סוציאליים נקהלו לאספה רבה של רבבות אנשים, להפגין נגד מלאכי אונגריא, שנועדו בוויין. מנהלי המפלגה היא שפכו חמתם על המאדיארים החצופים, העומדים תחת פקודת יהודים", וזה הגדול בכל הגרופים, שהם רגילים לגרף את שונאיהם. מן האספה הלכו אל בית המניסטריום האונגרי, אשר שם גועדו הדלגטים האונגרים וישברו את החלונות וישליכו שמה אבנים וסכנינים. ויעשו צלם קושט ויתלוהו על העץ לפני בית העם. הדבר העיר קצף גדול וממשלת אוסטריא הצטרקה.

תקון הבחירות. אחרי שהתחזק עתה הסכסוך עם אונגריא, יש הואנה מיבה לשונאי תקון סדר הבחירות באמנם, כי הגנת אוסטריא מפני עזות המאדיארים נכבדה מתקונים חדשים בממלכה והם חושבים, שישמישו את חוק התקון ער שיכלה זמן הפרלמנט הנבחי ויבחרו מחדש ע"פ סדר הבחירה הישן. אבל הפועלים אינם נותנים להשמיש. ביום א' שבוע זה היו שש אספות גדולות של פועלים בוויין ויחליטו אחרי דרשות נלהבות של מנהלי הסוציאליים, שאם ישמיש ועד תקון הכחירה את עבודתו ישבתו כל הפועלים בוויין שלשת ימים מכל עבודה. ואם זה

אכלתי ארוחת הערב, אח"כ שכבתי על המשכב הנתן לי, ואישן, כמעט נרדמתי הרגשתי בתוך שנתי, כי יד אדם נגעה בי, הקיצויות ואחרד ואלפת, בראותי, כי האשה עומדת לפני, פורשת בפה ובוביה: "פייוולי מחמד, למה מאסת בי, מדוע תאמר לגרשני? פייוולי בעלי אהובי!" — "לבי מעלי, אשה אומללה", קראתי בקול גדול, "אינני בעלך". לקול גערתי, הקיץ בעה"ב משנתו ויקרא: "פתיה, לבי לישן, מחר יסע עמי אל הרב ושם בעל כרחו יודה, כי בעלך הוא". האשה סרה ממני, ואני לא יכולתי עוד לישן מהתרגנות. התגלגלתי על משכבי מצד לצד, קייתי לאור הבקר כאיש צדיק המקוה לביאת משיח. צללי הלילה פנו, הבקר אור, ואני ובעה"ב קמנו ממשכבינו, התפללנו ונאכל ארוחת הבקר. בעה"ב רתם את העגלה לשני סוסים, ישבנו על העגלה, חבילתי לא הניח לי לקחת עמדי, וכה נסענו לסחודניצא עד לפני בית הרב.

בדרכי על מפתן בית הרב מהר הרב לקראתי ויקרא בשמחה: "שלום עליכם ר' פייוולי!" משמים ונבוכ נשארתי עומד אצל הדלת, "מה" זאת? שאלתי את עצמי, "גם הרב קורא אותי פייוולי, האני משוע, או הם משוגעים? אולי אני הולך וסוכב בעולם התהו...?" "רבי! מה אתם מבקשים ממני?" צרחתי בקול מר. "הלא שמי אייויק ואני מרוהטין, מי פייוולי, מה פייוולי,

לא יועיל או ישבתו כל הפועלים באוסטריא שביתה כללית, גם מסלות הברזל תשקוטנה.

המצב ברוסיא. אותות מרדה שבו להראות. ביוארשא החריבו אנשים מזוינים את חנויות ה"ש של מוניפול הממשלה. בארסה מרד גרוד צבא שלם עם פקדיו. אנשי צבא אחרים השקישו את המרידה והחי מלחמה ביניהם, ב"ג מן המורדים נהרגו וס"ו הלכו בשבי. — בביאליסטק נהרג שר הפוליציא בחוץ, הרוצחים נמלטו. בסיעדליץ (פולן) נהרגו שר העיר ומזכיר הנציב בחוץ, הרוצחים נמלטו. — בטיפליס (קאוקז) השלכה כמכה על הגנראל הנציב סימופיעו, הוא נפצע פצעים קשים, גם הרוצח נהרג ע"י שר השוטרים. שם נהרגו גם שרי מסלת הברזל. כקושאיו (קאוקז) נהרג הגנראל אליחנוב במסה"ב. ויותר מכל עוזרת הממשלה עצמה להחיש את המרידה, כן גם בהחליטה, למרות הכלל שצירי הדומה אינם בני ענשים, לעשש י"ד מצירי הדומה על הוציאם כרוזים לאברים. — בעלי האחוזות הגדולות חרדים על הונם, בי לפי השמועה נכונה מרידת האברים. מחיר שדות ירד מאד.

על המצפה

המבטא העברי.

אחרי אשר ראינו, כי למבטא הספרדי אין הקנה עולמית מחמת סתירותיו הפנימיות, ושאר המבטאים כלם נבונים, בהיותם תולדות אהבת החדוש כשפות על פי חקים מסידים בטבע הדבור, ואחרי אשר הארנו אור על חדוש השפות בכלל ועל תולדות לשוננו בפרט, נשוב לדבר עוד מעט על יחס המבטאים השונים: האשכנזי, האנגרי, הליטי והפולני איש לרעהו ולפניה את השאלה המעשית, מה טוב לישראל, אם להחזיק כל ארץ במבטאה ולהשתמש גם להלאה במבטאים עבריים או להתאחד ולהנהיג את המבטא העברי.

המבטא, אשר נבנה היום, "אשכנזי", נולד לפי חקירתנו בימי הנביאים והוא היה פשוט בכל ישראל חוץ מבספרד. בגנות הראכ"ע ז"ל בספר "צחות" בראשו את קריאה הקמץ כפתח, הנהוגה בארצו, לא הזכיר דבר מאשכנז, כי אם העיר "שאנשי מבריא וחכמי מצרים ואפריקה יודעים לקרא את הקמץ". גם בני איטליה והצרפתים קוראים עברית כבאשכנז; רק בקהלות הספרדים המעטות בדרום צרפה והרבות באיטליא קוראים ספרדית. גם כל אחינו המדברים

איזה פייוולי? אינני יודע לא פתרון ולא חלום. הניחו לי ואלכה לררכי". הרב התפרץ בשחוק, ויקרא: "פייוולי, ההכית בשגעון? מה כונתך כי תתנכר אלי, הלא בעצמך כתבת לי, כי שב הנך מניו-יורק לרוד עם אשתך, ואחרי כי שבת לביתך, למה זה תבלבל את מחי בשטותים כאלה? אולי תאבה לגרש את אשתך אמור, הלא השקר היותר טוב, הוא האמת". "כן", קרא המוזג בקול גם, "הוא משתגע, לכל השנים השחורות, הלואי היה הרוח חומפו במרם הברתיו, במרם בחרתיו לחתן לי! הלואי היה נעקר במעי אמו לפני הולדו! רשע בזה לא ראיתי, אף את הרב הוא רוצה להוליך שולל". — "אם תשמע לעצתי", אמר אלי הרב, "לך התרצה עם אשתך, ושוב לביתך וחיו בשלום". עמדתו על מקומי כגבר עברו יין ולא עניתו מאימה. "רבי!" שאג המוזג בקול מחריר, "אם לא ישמע לעצתכם, לשוב לברית ברית שלום עם בתי, הנני נותן לו שתי מכות לחי, והיכף ישפך על פניו המרק האדום". ... רעדה אחזתני כשמעי, כי הוא מוכן להכות אותי, כי זכרתי את המכות, שהכני אמש. ואקרא: "הנני להתרצות" — "מול טוב!" קרא הרב. "בשעה מוצלחת!" קרא המוזג בשמחה, ויאחו בי וינשקני, "בא ברוך ד', בא בני, אמר אלי, ונסע הביתה בשלום. יצאנו החוצה. בעמדי ברחוב ובראותי את עצמי

ערבית ופרטוגלית הנפוצים כדרום אפריקה ובמקראי בהלנד ובאנגל יצאו מהספרדים (מהתרששים) או נטמעו ביניהם וילמדו את מבטאם. במערב ארפה (אשכנזי צרפת ואיטליא), אשר שם נבר השד והרצח והלחץ והעשק על ישראל באין הרף, נרכא רוחו ארצה ולא עשה פרו נחמד כביתר הארצות והזמנים. רק רש"י ובעלי התוספות ז"ל התבצרו בשמים מאין מעמד בארץ כעצם הדריפות והתלאות והנזרות וההרגות ויצרו יצורו רוח מרהיבים ומפליאים בחרופותם ובקיאיתם; ואך תקופת האור הזאת לא ארכה יותר ממאתים שנה וביתר הדורות הצמינו אחינו המערבים רק בתמימותם וחסידותם; ולכן לא נפנס מבטאם וישאר כעינו עד היום הזה. בנס ארץ הסלבים נחו אחינו מעט באחרית האלף החמישי וראשית האלף השישי ותהי פרנ למושב חכמי התורה ואכות הפלול. אז הטביע רוח ישראל את חותמו גם על יפתנו ושני השונים, אשר נולדו ברב המדברים האשכנזים ומדברינו היהודים בכלל: שנוי *au* *oïl* (äü) ושנוי *u* *lā*, אם יש במלה ההיא *i*, להדמות למצחה אליו, שלטו גם במבטא העברי בכלל ואח"כ נהפך כל חלם (*ou*) *oïl* וכל שורק, גדול או קטן, ל*ā*, גם אם אין חירק בסוף. במצב הזה נשאר המבטא העברי והמדבר היהודי בכס ומר (בהיותם מתכללים לא יודו, כי יש להם מדבר אשכנזי או משכתי, כאשר מרמים, כי בני גליציה מדברים בארצם פלנית ובני בוקבינה אשכנזים; רק הבא אל הערים הקטנות בכס ומר יודע, כי יהודיה הם מדברים ביניהם) ובאונגריא המערבית (בני אונגריא המזרחית הם גולי פולין ומבטאם כמדברם פולני). בין שנוי החלם לחכי במקצת ושנוי השורק לחכי במקצת (שורק מווג בחירק) גלה חלק מאחינו הבמים לליטה. גם שם עכד רוח ישראל את עבודתו והמבטא נפנס עוד מעט, בההפך החלם, אשר חלקו הראשון היה עוד שפתי, לחכי ותהיינה שתי המרכבות, חלם וצרי, לאחת.

את שאר התנועות הם מבטאים ככאשכנזי ורק הקמץ הגדול והסגל הגדול פתוחים באשכנזי רק מעט ובליטה מאד. חוץ משנוי השורק למווג בחירק, אשר נולד בכס, אחרי צאת אחינו הליטים מהם. התמעטה גם פתיחת הקמץ הגדול בהברה פשוטה מאד והיא קרובה ל*u*; ואמנם *u* ממש איננה לא בכס ומר ואונגריא המערבית ולא בארצות פולן. במצב הזה נשאר המבטא העברי במערב אוסטריא. משם גלו ארצה פולן ופה אכרה לשורק מווגתו השפתית ויהי אחד עם החירק. כזה העירו כבר החכמים מו"ח ולזר ב"מצפה", כי גם בימי ההנ"ך נודע כבר בטוי השורק בחירק ולא לחנס התחלפנה שתי התנועות האלה

אשה ברעותה לרב במקרא; אין זאת, כי אם שכבר כטאו כן השורק באחד המדברים או באחרים מהם כחירק; המבטא הזה נדחה ואך עקבותיו נשארו כמקצת המלים. אמנם לא נובל לאמר, כי אנחנו היהודים הפולנים ירשנו את בטוי השורק הזה מאבותינו האשכנזים; כי אין אבות מנחילים לכנים יותר ממבטא אחד ולהם הלא היא הנועה שפתית מהורה וכבס הנועה שפתית מווגה בחכית ורק אצלנו היה לחכית מהורה. ואך הזקנה לא תעלה את הכטוי הזה והנעורים לא יורידוהו; שנוי ירוע הוא ברב השפוח העתיקות והחדשות וגם אצלנו מצא לו מקום בראשונה בא"י כאחד המבטאים ובאחרונה בגלות הסלבים. בכס חציו וכפולין כלו. אלה תולדות התנועות העכריות למבטאיהן כארצותיהן.

בדבר רפיון ההמלות בג"ד כפ"ת אין ספק, שבימי הנקדנים היו ששתן רפות אחרי תנועה ¹ בא"י ובבל ולא לחנס עשו להן ציונים; וכבר הראינו את פעולת הרפיון בסגל של בניך, נכדי, נגדי, א"ב לא נעשה מחדש בימי הנקדנים, כי אז לא נברה עוד פעולתו; גם בסורית בג"ד כפ"ת אחרי תנועה רפוח. גם השנוי הזה ירוע בשפות רבות, עתיקות וחדשות, בכל שש ההמלות או במקצתן. לרב בקבוצה שלמה, בשלש הקולות: בד"ג או בשלש הלחשים: פה"כ ולפעמים רק כשתי השפתיות (ב"פ) או רק בשתי השניות (ד"ה) או רק כשתי החכיות (ג"כ) ולרב מהשפעת הנועה לפני ההמלה. הדגושות הן המלות הפתיחה, הנעשית פעם אחת בפתיחת המוצא (שפתים בב"פ, הלשון והשנים בד"ה, הלשון והחך בג"כ) והרפות הן המלות החכוכ, הנעשות בחכוכ חלקי המוצא שהוא איש ברעהו, ואפשר להאריך בהן רגעים וגם אין צרך כהנועה לא לפניהן ולא לאחריהן, כי אפשר לבטאן גם לבדיהן כתנועות. כנודע לא נוכל לבטא המלות פתיחה בלא תנועה לפני או לאחריה. המלות החכוכ עומדות איפא בין ההמלות והתנועות ולכן נהפכות המלות הפתיחה אליהן אחרי תנועות להדמות אליהן דמיון חלקי. בשפה הגמית נהפכו אחרי תנועות *b. g. d* אל *g, z* הלנדי, *w* כאשכנזית העליונה, *p. k. t* אל *f, ch, ss*, *saufen*; *f, ch, ss*, *besser* (באנגלית) *(Suppe, decken, Dach; better)* גם באשכנזית נשארה המלה הפתיחה, אם היא כפולה

¹ לפעמים נמצא רפות גם אחרי ל"ר (סלכה שרביט); כי שני הניבים (לויטע) האלה אפשר לעשות בשני אופנים: ברעד המוצא (לשון ושנים בל', לשון וחך הפנימי ברי) ואו הם המלות הרעד בוי"א בשאר המוצאות. או במצר המוצא ואו לי תנועת השנים ורי תנועת החך הפנימי. אחרי הפתח של סלכה, ושרביט הן תנועות מרככות כו"ו עם הפתח של קו תהי, ביתח.

ארוחת הערב, ותשב אצלי, באשה אצל בעלה. אף שהייתי רעב מאד לא יכולתי לאכול מעצבנפשי, כי יראתי מאד, פן אכשל ח"ו בעון... היא רברה על לבי ותספר לי את כל הקורות אותה כל ימי עגונתה, אך אני לא עניתו בלום.

פיהאום שמעתי קול עגלה משתקשקת וקול שעמט סוסים אכירים ועד מהרה נפתחה דלת החרר הראשון ואיש לבוש קצרים הופיע. על אפודתו הלוייה שרשרת זהב, אצבעותיו מכוסות בטבעות זהב ואכנים טובות, כאחד האצילים. הבטתי בפני האיש, ומה השתוממתי בראותו, כי קלסתר פרצופו במעט שוה לקלסתר פרצופי. "ערב טוב, חותני היקר, מה שלומכם? איה שיינדלי?" קרא האיש לבעה"ב, העומד נרעש ונאלם. "איה שיינדלי אשתי היקרה?" שיינדלי מהרה לקראתו ותיבף הכירתה, כי הוא בעלה האמתית. אין לתאר את גדל השמחה, ששמחו האנשים כל הלילה. גם אני שמחתי עמהם, ספרתי לאיש את הנעשה עמרי וישחק, כי הוא הכיא עמו עשר רב ואני קבצן לבוש קרעים. כל בני הבית פייסו אותי, פייולי נתן לי עשרים כתרם, גם המווג נתן לי נדבה הגונה, ובבקר הלכתי לדרכי בשלום.

שמואל צבי ווייס.

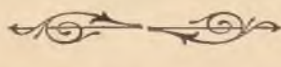
(דגש חזק) כבעברית (אפי, אף; חפי, חף; עמי, עת). רכים חושבים, שהשנוי הזה נעשה בעברית עוד בימי קדם, כאשר נמצא בהרנום השבעים לרב תחת פ—*φ*, תחת כ—*χ* ותחת ת—*θ*; ואך האותיות היונית האלה באות תחת פב"ת לא רק אחרי תנועה. והאמת היא, כי *φ χ θ* לא נקראו ביונית העתיקה כפ"ת, כאשר לא תקרא *θ* גם היום בבתי הספר כת ורק בשתיים הראשונות שנו לקראן במחככות על פי היונית החדשה. החלוק שבין *π × τ* ובין *φ χ θ* הוא רק זה, שהראשונות נעשות בסגירת המוצאות והאחרונות בפתיחתם. מעמם זה העתיקי המתרמנים פב"ת, שנס הם המלות הפתיחה ב *φ χ θ* לרב גם כראשי השמות, ולרב לא דקדקו בזה ויכתבו *π × τ* גם אחרי תנועה. מעהה אין כל ראיה מהרנום השבעים, שכבר השתנו או בנ"ד כפ"ת לרפות אחרי תנועה. לכאורה גם סתירה אין משם; כי ב, ג, ד, ה, ז, פ אין ביונית העתיקה לפי דברינו ומחסר אותיות שבשו גם המלות אחרות ותנועות לרב; ורק ה יכלו להעתיק בז; ואולי לא חפצו להשתמש באות הזאת גם לת' רפה, אחרי אשר לקוחה לם' ושי' ושי'. אולם בספרות חז"ל נמצא לרב עקבות הרפיון (ר' אַוּיָא תחת ר' אַבְיָה, בירושלמי לפעמים ר' וזה תחת ר' אַבְיָא (בטעות קוראים אבא תחת אבא-אב, ונראה שיש לקרא אַבְיָא את שם חבר רבא), אבגוסמוס- Augustus, אַיִקְסִיתִי-*laicus*, אַסְטִיתִי-*saecularis*). הסברה נהגה, שבפעם אחת נרפו כל שש ההמלות, אחרי אשר היה כבר ישוב ישראל לא רק בתרשיש, כי אם גם באיטליא. עד איטליא באו רק ארבע רפות בכפ"ת ולכן אין לאשכנזים ופלנים, אשר גלו מאיטליא צפונה, יותר מארבע רפות ועד ספרד באו רק שתיים ל"פ; ועכ"פ הבאנו ראיה על ב"ת רפות, אשר בהם חלוקים המבטא הספרדי ויתר המבטאים. כמובן לא היה מקום לשבש את קריאתנו, אף אם לא הבאנו מא"י, כי אם נולדה באשכנז או כפולן, לפי שמהנו. ואם אמנם שניים בשפה הבאים מטבע הדבור ומקבלים באמה כבר קנו את מקומם, מבלי אשר ינעמו לנו, האמת היא, כי אין לנו להתאונן על רפיון בכפ"ת אחרי תנועה בשפתנו; כי תוספת "ניבים" וחליפותיהם משווה חן ושלמות בשפה.

ד"ר יוסף זליגר הלוי.

מכתב גלוי ע"ד כסף רמבה"ג.

עורך "המצפה" פרסם את הדברים, אשר דברתי בענין חלוקת מעות רמבע"ג ויסדרם לארבע שאלות. ואם כי שנה מעט את אשר אמרתי, שמו את הכונה בשאלות, להטיב את המעוות, אשר יוכל להתקן, אם ימצא הרצון הטוב. וזאת משאת נפשי לחזק הצדקה היקרה הזאת, אשר בה תלויות אלפי נפשות אחבי יושבי הארץ הקדושה, ולהסיר הכדילים והסינים אשר נדבקו בה באשמה, או כשגגה, אחדים מהעוסקים בה וע"כ שמחתי לראות, כי שאלותי אלה הניעו את ארגנו של הרב הנכבד מ' יצחק ליב סופר נ"י, אשר בלי תפונה רוחו מדברת מתוך עתון החבורה, שהוא נשיאה. בזה הראה, כי אך האמת ידרוש ויקבלה ממי שאמרה. והקותי האמצני, כי יטה און לדברי אלה, אשר מקרב לבי יצאו וטהורים מכל שמץ קנאה ושנאה והאמת נר לרגלי ואל יחר אפו אם אבא עוד הפעם ואשאלה ואבקש לדעת. כי חפצי ומגמתו להרחיב ולהרבות סעיפי הצדקה הזאת ולשימה על כן נאמן ובסים חזק, שלא יוכלו כל הרוחות להזיזה. רצוני בזה להשיב על התרועעים, שהרצו בארגן ההוא בשם הרב הג' רי"ל את שאלותי.

השאלה הראשונה: מדוע יעמיד הג' רי"ל נ"י הדבר על עצמו, היה בעיני הכותב שם כחסרת מעם, וברצונו הטוב הואיל לטהר אותי ולשום את האשם על שכס עורך "המצפה". אבל חשד בכשרים. לא העורך הוסיף את השאלה הזאת; אנכי, אנכי הוא השואל! ואם כי חסרת מעם היא בעיני הכותב, בעיני גדולה היא עד למאד ולא התן דומיה לי עד אשר אדע השיבה ברורה עליה, ובטרם אבאר דברי — מה שלא עשה עורך "המצפה" — אעיר על מעות, שנזקקה בראשית דברי הארגן ההוא, ולא נכון הדבר, שיאמרו

בשם הרב הנכבד הוא דבר כלתי אמת, ופלא בעיני על נשיא החברה הנכבדה, אשר עליו לבקר דכרי העתון של החברה, שלא הקן זאת. שם כתבו, שהה"ג ר"ל נ"י לא היה באספה הרבנים בלנצוט בשנת הרנ"א, בעת שהרבנים הגאונים שמוהו לראש על כולל גליצא והם — הרבנים — העמיסו עליו המשא הזה נגד רצונו. מי כהנשיא וכמוני יורעים, כי ללא אמת נאמרו הרבנים? הה"ג ר"ל נ"י היה בלנצוט בעת האספה, וכנסעו מראשהביש לנצוט עבר דרך פרע-מישלא ויבקר את הר"ג מו"ח הרב הגאון הצדיק רשכ"ה זצלה"ה ויספר לו, כי הוא נוסע לנצוט, כי נקרא מאת הרב הצדיק קדוש ישראל מרן ורבן ר' יהושע מבעליא זצלה"ה ברבר נשיאת הכולל, אשר למענה ולצרכה נקראה האספה לנצוט ומו"ח הרב הגאון הצדיק זצלה"ה אשר האמת היה נר לרגליו בכל מעשיו ופעולותיו, בקש מכני שאשרל, שהשאר משמרת הכולל בלכוב כמקדם והגביר ר' שמעלקא דוקח נ"י יהי נשיאו. ואנכי הייתי עומד בין מו"ח הרב הגאון הצדיק רשכ"ה זצלה"ה ובין הגביר מו"ח יל"ם נ"י בכל עת שנברכו יחד ואם אגלה הצעיף מהדברים האלה, אפגע ככבוד אנשים, אשר אינם בעת אתנו ומנוחתם עדן ובענינים כאלה טובה השתיקה. אכן זאת אמת ברורה, כי נסע הה"ג ר"ל לנצוט בדבר הנשיאות. ורבים מבני עירנו פה ראוהו שם. ואם לא רצה כהנשיאות למה ועל כה זה נסע שמה? ולא ארע הסכה, אשר הניעתהו מעשות מצוה גדולה בזאת, להחיות עם רב. ולא אראה כזה חליה חמא ועון, אם פעל הרב הנ"ל וישתדל להיות נשיא הכולל. להפך, אחשב זאת לחוכה ולסצוה, שהאיש, אשר הכח והעז בידו לעשות בדבר מצוה יעשנה ולא יבוש מפני המבקרים והלועגים, כאשר צוה עלינו הרמ"א זצלה"ה. והמבקרים, אשר נכח האמת פניהם, הלא יועילו להגדיל המצוה ולהאדירה. לא טוב עשה ארגנו של הר"ג, כי החל תשובת השאלות בדבר אשר בכזיב נולד ולמען הגדיל בכבוד הה"ג ר"ל נ"י הורידו כבוד המצוה, לאמור כי העמיסו והחי לנשיאה כמשא.

ענה אשוב אל השאלה אשר נמצאה בארגן ההוא חסרת מעם, והיא: למה יעמיד הה"ג ר"ל נ"י הדבר על עצמו. השאלה הזאת, "חסרת המעם" שאלת הראשונים הוא ומקורה ברכי הש"ם ב"ב ח' ב': קופה של צדקה נגבית בשנים ונחלקת בשלשה; על הגביה לא אשאל, כי הרבה יותר משנים יתקשו בה. אך על החלוקה ועל המחלק אתפלא. הלא מאמר ברור הוא כש"ם ונפסק להלכה ברמב"ם ושו"ע יוד" סי' רנ"ג, שאין צדקה נחלקת בפחות משלשה, מפני שהיא כדני ממונות ואין הן הרב הג' ר"ל נ"י לחלק מעית עניים ביחוד? ויקצב פדם לעני ועני וידין דיני ממונות ביחוד? לדעתו אין השאלה הזאת חסרת מעם. ולראובן לבי מעם יש בה ואבקש עליה תשובה נכונה. (המשך יבא).

נתין לעוין.
האב"ד רישא והגליל.

שונאינו הפנימים.

רבות סכלנו מאת הסוציאליים היהודים, שונאי היהדות הפנימים, אשר כמו עש יאכלו את נפש ישראל. אך מהם כבר נואשנו, כבר יצאו מקרבנו ונגעל בעדם את השער וככל אשר יתרחקו מתוך העם כן תקטן הסכנה הכרוכה בעקבם. אבל הם מצאו פתחים אחרים, להכנס אלינו ולהשחיתנו. קצתם שבו אלינו בתור "פועלי ציון" ופה מצאו שדה מכשר מאד להלחם ביהדות. בתחלה ההגנבו המשחיתים האלה אל תוך הציונים הקולטורים ובשם "צעירים" בקשו לעשות קץ ליהדות. הציונים הכירו את תרומתם וירחיקום מתוכם. אח"כ, כאשר נשמע שם אונגדה במחננו, מצאו מקום להתגדר בו וידמו, כי בהכנסם אל מחננו בהמון רב ובהכרעים את הכף לצד אונגדה ינצחו את הציונות ועמה גם את היהדות ויעשו קץ לה. לאשרנו לא מצא רעיון אונגדה מסלות בין "פועלי ציון" האמתים, הדבקים בעמם ובתקוהם ויהיו המועט בקונגרס ונרחיקם. עתה התגנבו סוציאליים מתוך הה"ג ר"ל נ"י תוך "פועלי

ציון". הם שמחו בהם, כי ראו בזה נצחון רעיונם. ופה הם טרבים להשחית. את הפועלים הצעירים, שאינם יודעים את היהדות, הם מביאים ומדיחים, להלחם ביהדות ולשרשה מתוך לבות בני הנעורים והציונים הצעירים נפתים אחרים ומשחיתים דרכם ומבעיטם את בני עמנו בחצפה מרשיעה, בדרך אנשי הה"ג ר"ל נ"י, תלמידי הקזקים, ואינם יודעים, כי הנדחקים האלה — לנפשותם היהודית יארבו. כה נהפכו צעירי בני עמנו כוני היהדות למהרסי היהדות. רכ לנו משהוק, נסיר את המסוה מעל פני שונאינו הפנימים האלה ונזהיר את בני עמנו מפני מאשירם מהעים. אין חלק להם בתוכנו, ישונו להם אל מחנה מאשרי עולם ואנחנו נשדד שרנו לברנו. את הכסים נחמיה בן חכליה נזכור, שלא נתן לשמונים להשתתף בכנין הישוב שר עול"י בכל. אנחנו נסכול בקרבנו חפשים בדעות, אבל הנלחמים בדהנו להכעים — שונאינו הם. ציוני אמתו אינו נלחם בשום דבר יהודי, אף אם הוא חפשי בדעות וביחוד אם יבאו נערים רקים, נעורים מדעת, שאין בהם אף כינה להבדיל בין טוב לדע ובין אמת לשקר, להלחם בדה, זה לנו איה נאמן, כי שונאינו הם, האורבים לנו להשחיתנו, לבטל את היהדות לטיבת הקוסמופוליטיזמוס. מעשים בכל יום יקרו, שפועלים סוציאליים המכנים את עצמם כמרמה "פועלי ציון" לצודד נפשות, מתאספים להכעים את שומרי הרה. כן כודיעים אותנו מזלושטוב. כי כשבת שעברה בא שמה דרשן פסרו-ציוני מלכוב בשבת חבריו התאספו סמוך לביה"כ"ג כחורים וכתולות (בהן כנות חסירים) ויאררו את המנורות מבעוד יום ויכתבו בפומבי בעת שהלכו היהודים להתפלל מנחה. אחד הציונים הוכיחם על עוונתם ויכוהו מכה רבה ע"פ פקודה ראש האספה. ההתרגנות גדלה מאד ויצאו הנערים מכית התפלה ויזיקו טיט חוצית על ראשי הסוציאליים עד אשר הכרחו לברוח. קצף היהודים שומרי הרה מובן היטב. וקצף הציונים האמריים גדול יותר מקצף החסידים, כי תעלולי הנערים השוכבים, ההולכים בעצה תלמידי הקזקים מרוסיא, חלים על ראש כל הציונים כל עוד לא יוציאו מתוך ההסתדרות בגלוי ולא יפסלו את שקליהם. מעשים כאלה יקרו ככל עיר ועיר וחלילה לנו מהחשונה. הלאה סוציאליים המתגנבים בערמה אל מחנה הציונים, למען הלחם ביהדות כשם הציונות! נרש נגרשם בחרפה, כמו שנרשנו את הה"ג ר"ל נ"י הקולטורים ואת הארציים, שנדחקו אלינו בערמה מן החוץ.

מכתבים מערי המדינה

קראקא. לרגלי פתיחת העדוכת אוסטריא בלונדון הזכיר עתון אחד, להוכיח את נחיצות העדוכת כזאת, כעשה שהיה בנסיון אחר אוסטרי, שהביא לאב"ב (זאטלער) בוויין אב"ב ישן, לתקנו. הנסיון הלל באוני האב"ב את אכפו הישן, שהזמיננו כלנרדן, כי באוסט-ריא אין יכולים לעשות סחורה טובה בזאת, אף אם ישלמו מחיר רב. כעד האב"ב האנגלי הזה שלם מחיר גדול, אכל שוה הוא. האמן לא ענה מאומה, כי-אם פתח תפירה באב"ב ויראהו את חותמו מתחת לעור ויאמר: הנך רואה אדוני, כי אני עשיתי את האב"ב האנגלי הזה ואשלחהו לנרונה ומשם הכאת אותו והשלם בעדו פי שש מאשר מחירו אצלי. הנסיון הוריד ראשו וידום והאב"ב הוסיף להטיף מוסר: כן דרך מיוחסי אוסטריא, לבזית את שלהם ולשכח כל דבר זר והזרים בבקשם סחורה טובה, להשכיח מקמם, מכיאים אותה מאוסטריא ומוכרים אותה לאוסטריים בתור סחורה אנגלית, אמריקנית וכו' יהמיוחסים האוסטריים מפזרים כסף כעפר כער הסחורה, הוסר" במעשה הזה למדתי מוסר השכל, כי במדה המנוחכת הזאת דבקו היהודים פה, שלמדוהו מאצילי אוסטריא. עשירי עמנו מבקרים תמיר סחורה מחוץ לארץ וחתן מחוץ לארץ ועכ"פ מעיר אחרת. בושה לבע"ב הגון לעשות שרוך מעירו ובושה לכה ישראל, שהחייט בעירה יתפר לה את בגדה. על פי המדה הזוה הזאת של אצילי אוסטריא רוצים חסידיו קראקא למנות רב אב"ד פה דוקא בן חוץ לארץ, אף שבארצות אחרות

פרעמישלא.

מעטיה אבל לבשה עירנו כשביע הזה, כי הגביר המילונר בן טובים ר' אליהו שמעון הירט נוע פתאום בוויין ויאסף אל עמיו. אביו הרב החסיד ר' ישעיה דוד הירט היה ת"ח מפרסם בתורתו וכחסידותו. המנוח נשא ונתן באמונה ובישר, וכחריצותו ובעמל כפיו העשיר עשר גדול בעסקיו, הספקת להם ומספוא לצבא. ובעשרו לא גבה לבו ולא דמו עיניו וישא כהוצאותיו את כל בנות משפחתו העניות. לפני שנתים נתן שמונים אלף כתר לקהלהנו, לבנות בית חולים חדש ליהודים. גם חתנו הגביר הנכבד סר משה הירט עשה כמוהו ויקדיש שלשים אלף כתר, לבנות בית מחסה לזקנים יהודים. על המנוח נאמר, הוין ועשר בביתו וצדקתו עומדה לעד, כי ביה"ח היהודי יהיה מצבת זכרון לו עד עלות גלות יהודה לארצנו. הרבה אלפי איש הלכו אחרי מטתו. הלוייה כזאת לא ראתה עוד עירנו. ככמל"ח הספידהו הרב אב"ד ק הגאון ר' גדליה שמלקס ויהי האבל גדול מאד. הנצב"ה. ק.

ברוסיא.

בפטרבורג נגמר זה עתה ועידת "האגודה לשווי זכויות היהודים". למרות השאלה החשובה, שדנו עליה באספה זו ושעורדה סערת-רוחות בעתונות היהודית, ע"ד יסוד קבוצה פרלמנטרית יהודית כדומה הרומית-נוכחו סידרה, כי החבורה הזאת שרה כבר שירתה וזכות קיומה אבד. ראשית התפתחותה והתפשטותה היו בתנאים נוחים, שהבשירו את פופולריותה ונחיצות עבודתה. מיום שהתחילה המדידה הרומית להתגשם בצורה פועלת עזבה הבורוזאוויה היהודית ברוסיא את שרה המערכה ותסלק את ידה מכל עבודה צבורית. תקופת הרעש של המפלגות השמאליות, שהצלתן הראשונה עורה את עיניהן והפל עליהן רוח שכרון וניהיגו כעין דיקטטורה פרוליטרית, שרכתה את ריב העמלים סיד נותני העבודה באמצע אינוסוכפיה, והעסקנות הצבורית כשהיא לעצמה, שמכנת מות היהיה כרוכה בצקבה מצד הממשלה הברכרית — שתי אלה הפילו אימה נוראה על המפלגה הזאת, שאפיה היסודי של הפסיכולוגיה שלה היא: אהבת השאננות והשקפה בלב דוי וברגשות עלובים היו מסתכלים מרחוק להתנועה החזקה, ראה ראו, שהערכים נשתנו שהסתכלות בעולם החברותית קבלה צורה אחרת. שעל במת החיים עלו "צפרים חדשות ושירים חרשים" כפיתה, ראה ראו, שגלי השמף עברו עלימו ולהתחיל באינו פעולה ממשית, לצאת מחוריהם, ולהשתרל, שגם

המה ימו את גלי השמץ לעבר הטרופה מצדם — התיראה.

או באה התקופה השניה. הממשלה השתדלה באמצעי פרובוקציה שפלים לעורר את המרד המזוין לפני בוא עתה, היא ממנה פח ותקרא את הפרולטריון הבלתי מאורגן והבלתי מחוסה — החוצה, למען התנפל עליו בכל כח דשעתה. נהרי נחלי דם שטפו את רוסיא. שעורריות נראות התחילו, כתי הבלא מלאו את הכחות האקטיביים של המעמד השלישי. הבורוזאווה הראתה פנים מעציבות, מפני שהאידיאלוגיה שלה לא נהנה לבלי הצטער בצער לוחמי החרות, אלא שבסתד לבס שמתו על שנגאלו מעלו הקשה של הפרולטריון, אכן המעמסה נגולה מעל לבס ושניה שבו אל העבודה, בהתאדם ל"חבורה להשגת שווי זכויות". הבחירות אל הדומה הופיעו כמלאך מושיע להמפלגה הכרוזאווה היהודית. היא עבדה אז בבשרון גדול ככל חשק הפעולה, באמונה שלמה בנחיצות פעולתם והצלחתה. אי אפשר לכמל את ערך עבודתה בעבר הקרוב. אבל הכף, משנגמרו הבחירות, אבדה גם זכות הקיום של החבורה. לעשות יותר להשגת שווי זכויות מאשר לבחור ציד עברי לדומא במקום שיש אפשרות או לעזור לבחירת ציר קדמי — אי אפשר היה. ראשי החבורה אמנם משעשעים עוד את גפשמם בחקיה, שהחבורה תהיה להסתדרות כללית, להגן על יהודי רוסיא — אבל האספיה הכלליות מראות, שתקוות לחוד ומציאות לחוד...

בתחלת התפתחות האגודה נכנסו אליה שתי מפלגות, שעפ"י אפין הן צוררות זו לזו, אלא שהקרעים לא נראו. צורת האגודה בפרמיה לא נתבררה עוד אז כל צרכה, האספות הראשונות לא עסקו בחבור פרונטריות מסוימות, שהגבילה כדיוק את משאלות החבורה ככל מקצועות החיים המדיניים ביחוסם ליהודים, והמיסדים הראשונים התיירו להביע את השקפת העולם שלהם, אלא שהשתדלו לקבוע בסיס, שעליו תוכלנה להתאחד שתי המפלגות, מכלי שתבאנה לידי התנגשות הדעות. הן חברו עקר כללי, שווי זכויות, והעקר הזה בשמחיותו הלא אחר הוא לציונים ולחצאי המתבוללים. ובשעברו ירחי הרבש של החבורה, הציריה נבחרו לפני החבורה התיצבה שאלה אחת אקטואלית לפתרון — ההבלשו תכף שני הזרמים ויבאו לידי התנגשות. הציונים והלאומים דרשו שהצירים, היהודים יתבנסו, לקבוצה פרלמנטית עברית, דיסציפלינה פנימית השרור בקרכה ובשיצאו להלחם ילחמו בשטה מאוחדת בתור באי כח העם העברי, וחצי המתבוללים — אלה העלובים מרגשים אי-נעימות כפרסום זה, הם היו רוצים להצטמצם, לבוץ את יהדותם, לבלי העיר שימת-לב יותר מדי, להתעמץ במליתן של מפלגות פוליטיות שונות ולדבר, כשהיה צורך, בעד היהודים באנשים פרטים. הפרץ נבעה. השתדלו אמנם וגם עלתה בידם לעת עתה להתאחד לקבוצה אחת בלי הנאי — השתעבדות המעוט אל הרוב — אלא אם הדומא האריך ימים לא יעברו ימים מועטים וההתנגשות השניה הובא, החוט המחוכר כאופן מלאכותי יתק וההתפרדות המחלטה תהיה מכרחת.

אותות רעים נראים. הסכסוך בין הדומא ובין הממשלה הולך וגדול, הריאקציה הרימה ראש ובלבי החצר מהכוננים עוד הפעם לתקוע את שניהם החדות בכשר העם הרוסי עפ"י הדצפט המנוסה. הם דואים כי הכחות אשר אתם מעטים הם, כי המכצרים, התותחים, קולעי הכדורים והגדודים המסירים אינם מספיקים להפסיק את חוט הרבולוציה בדרכה והנה הם מעוררים לפעולה אקטיבית את החיה שבלב ההמון השחור השואף לדם אדם. חבילות חבילות של מכהבי איום וכרוזים נוראים, שנדפסו בכתי הדפוס של השלמונים המקומיים ושהודשו מטעם הצנזור, מפיצות ושומפות את בדבי רוסיא. ובהיות שאחינו הם הצד המחנגד היותר חלש יוצא גם על פי חקי הטבע, שההתנפלות הראשונה צדיכה לבוא עלינו.

ועל מפתן תקופה נוראה, תקופת פוזר הדומא, התקוממות העם, התנקמות הכיורוקרטיה האכזרית והשקאת ארמה רוסיא כדם בני אדם עומדות רגלינו. בארסה, קיוב, קישינוב, פינסק, יקמרינוסלב ועוד מתנהלת אנימציה נוראה מצד המאות השחורות והפקידים הנמוכים של הפוליציה, לערוך מטבח נורא ליהודים. עוד הפעם התקדרו השמים, עוד הפעם הלוי מעל לראשינו להט החרב המתהפכת ועוד הפעם צופיות העינים השוקעות בחרדה וזועה נוראה לעתיד הקרוב.

אל אלקים, הבלה אתה עושה ? !
צבי שר פשטן.

מכתב מאנגליא.

הפרץ, שנבעה כחומה האורנניציה הציונית על הקונגרס הו' ושעל ידו היה המחנה האחד לב'

מחנה, נתגלה פה ככל עז המוראות של משמטה אחים ושנאת חנם ביחוד בעת האחרונה. אנגליא היא עתה המקום היחיד של הפוליטיקה הלאומית הכללית של היהדות הלאומית. הציונים ברוסיא עסקים עתה ראשם ורובם בעניני הרומה ושאלת שווי הזכויות, כנליציא ידי הציונים מלאות עבודה בפתרון שאלת היהדות הלאומית באוסטריא, ואך כאנגליא לכדה, שע"י המצב המאויש של אחינו פה אין מקום לדאגות האלה, עסקים מנהיגו ועמם כל בית ישראל בפוליטיקה הכללית של היהדות הלאומית. פה המטה הראשי של היט"א ומושב המוסדים היותר עקרים של ההסתדרות הציונית ופוליטיקניה ומכע הענין מחייב, שההיגיה קטנות ומריבות בין ב' התנועות האלה, אף שלכאורה ועפ"י השכל הישר היה עליהן ללכת שלובי זרוע ולהכות בכחות מאוחדים על קרקוד ההתבוללות, בעת האחרונה החלה להתאושש ולהתרומם סמפלתה. אבק-שרפה באויר; עברים נצים; מיטיניגים מלאים ההכמרות של יטא"ם; נגד ציונים וכלם; ציונים נגד יטא"ם. כנופיות של מתוכחים באף ושלמה; והעוהבים היהודים בלשוננו ובשפת המדינה מלאים מאמרים מלאי ההנפלות של מחזיקי הגנועה האחת על דעותה. בקצור, חיים במחנה.

ה"חיים" האלו החלו לפני שבועות אחדים ע"י אספה-העם, שהייתה בליברפול עם מר ל. גרינברג בתור ראש המדברים וההחלטה, שהחליטו שם. ההחלטה הזאת נשנתה אח"כ עוד בערים אחרות, אבל בכר התאזרחה בעולם היהודי פה בשם "החלמת ליברפול". כאספה ליברפול והאספות של אח"כ בלידו וכו', שנערכו ע"י העסקן הציוני המצוין מר גרינברג, בדי לפחת רוח חיים חרש באף הציונים כאנגליא, נתקבלה החלטה שתובנה היא, שהיהודים הנאספים בהמון בעיר פלזנית מוצאים, כי הפתרון היחיד לשאלת היהודים הוא יסוד מקלט כמות עפ"י משפטי העמים בארץ ישראל בער עם ישראל ושהם כמורים, כי כל נסיון ליסוד מדינה יהודית בארץ אחרת לא הצליח, מפני שהעם העברי מתנגד לזה, ולהודיע את החלטה הזאת לראש המניסטרס ולמיניסטר הקולוניות כאנגליא. ההחלטה הזאת, שמהכנה נכר, שהיא מכונות נגד היט"א, העירה ככוכב את חמה הארציים עד להשחית, אבל מצאה לה גם מתנגדים עזים בין היהודים מהם וגם בין חוגים ידועים של ציונים וביחוד של ציונים מדינים, שראו בה מעין מלשינות מנונה. והמלחמה החלה גם בין המנהיגים של ב' המחנות גם בין החילים. מעוף-עין קל על העתונות היהודית די לתת ציור מבל המשמטה וההתמרמרות של ב' הצדדים. הציונים הרשמים מצטרקים, שבהחלטה הזאת הגינו אך על האינטרסים הציונים מפני מנהיגי היט"א וזנגויל בראשם, שבהשתדלותם לפני הממשלה האנגלית — שאנב אורחא עד עתה לא הביאו עוד כל פרי — היו מבאשים את ריח הציונות ומנהיגיה בעיני הממשלה ומספרים לה שהציונות כאלו כמלה ועברה מן העולם והעלימנים המוכים שלהם נספחו על היט"א ובאופן הזה היה גם תעמולתם בין העם, כי גם לו בארו, שא"א להשיג את א"י בשום אופן, ובכן שלמו להם רק מדה כנגד מדה ואחרי שא"א הצליחו לעשות שלום בין היט"א והציונות ע"י קשיות ערפו של זנגויל, החליטו לשום קץ לתעלולי היט"א. כמובן לא חריתה גם היט"א ותערוך גם היא מיטיניגים, שאיך שלא הצטיינו ע"י איכותם הראו, שהציונים אינם בלתי צודקים בתלונותיהם ובהצטרקותיהם.

ובין בה ויום השקל הגיע. הציונים ערכו פה אספה עם ויחליטו להביא את "החלמת ליברפול" על השלחן. האספה לא עלתה יפה, כי האולם היה גדול יותר מדי ויום האספה היה יום חול, שהפועלים עסקים בו והעת עה הסיוון. מלכר זה באו ארציים כהמון רב ובשחשבו להעלות את ההחלטה החלה אוכסטרקציה, שהשחיתה את כל הרושם של המיטיניג. הדבר הזה לא פעל אמנם לרע על קבוץ השקלים, שכבר ששמעתי אומרים הצמינו בשנה זו גם על השנה העברה, שהיתה שנת קונגרס. אבל את המטרה, שהציגה לה האספה לא השיגה. אולם את אשר עותו הציונים באספתם יום השקל מהרו לתקן באספה-עם אחרת, שראש המדברים בה היה מר מ. מ. אוסישקין, שנקרא לפה מקלן. ימים רבים לא היה פה מר אוסישקין משום שלונדון הייתה ידועה כקן האונגריסטים ולכן ירא, שלא יהנו לו לדבר פה, וגם הפעם יראו מנהיגי הציונות פה, שלא תהיה האספה לחרדה. אולם דבר לא קרה; האספה הצמינה כאופן נפלא; ההמון היה גדול מאד, הסדר מצוין והרישם שהשאיר הנשף לא ישכח במהרה! גם הכבוד, שנתה לאוסישקין לא פלל איש; ההמון ליהו כחוצות אחדות בקולות של "חי!" כמובן לא חסרו גם קולות יחידים של "רד!" דרשתו הייתה קצרה, אבל קולעת אל המטרה, הוא הראה על העבודה הנעשה עתה בא"י, בתור

נגוד לדברי המתיאשים והמיאשים. ננע גם כיט"א ויאמר שהיא כמו פרה ארומה, שחול"ל אמרו עליה "מטמאה מזורים ומטהרה ממאים"; היא מקרבת ליהדות אנשים כלוסין ולף, אבל מרחיקה אנשים כזנגויל. ביחוד ההנפל על האחרון, שבררשתו האחרונה כחפצו להחניף לרוזשילר ובהללו אותו על שמאן להשתתף במלוה הרוסיה, אמר, כי בנקיר ציוני אחר השתתף בה. מר אוסישקין דורש מזנגויל. שיגיד שם הבנקיר ואז יראה שההסתדרות הציונית השליכהו מנהו ואם אין ככח זנגויל לקרא בשב, אז ידע נא כל העולם, כי שקר מנונה הוא, שיצא מפי זנגויל ככונה.

בין הציונים, שיצאו בפומבי נגד מר ל. גרינברג על ההחלטה הליברפולית נמצא רק ה"חכם" ר"ר גסטר. החכם הזה הוא המפיע היותר מדויק של ה"האיפכא מסתברא". חשבונות פרטים יש לו עם גרינברג, וכל מה שלא יאמר ולא יעשה גרינברג מחויב הוא להתנגד באופן המחטיא את המטרה, כי הקהל יודע פה את הבונה ואת הסכנות הנכונות גם לסמפיות גם לאפסיות של ר"ר גסטר.

בכלל צריכים היטא"ם להיות מכירי תודה לסכסוך הזה, מפני שעל ידו בא מעט רוח חיים בעצמות היבשות של ההסתדרות הזאת. ער עתה היה כמעט נשכחה אפילו פה, מקום כל "הורה והדרה", ואך ידי זנגויל ועזריו היו מלאות עבודה בחפשים אחרי ערלים, בעלי שמות גדולים, שיסכימו להכנית היט"א ובקידות והשתחיות לפני אדירי הכרוב האנגליה, שיסכימו גם הם על סמך הסכמות הערלים הנכבדים האלה. ולהמון בית ישראל לא שם איש טהם לב, ואולם עתה, בשלקו ע"י הציונים, העומרים בכרית רק עם ההמון וכשיש גם להם צורך במיטיניגים, החלו לפנות גם אל העם וממר של דברי מעט החל לשמץ גם מכמותיהם. מקיים אנו ככ"ז, כי כמהרה יבא הקץ לסכסוך הבלתי נעים הזה, שתוצאותיו רעות גם לציונות גם ליט"א.

Mikado.

מקורב ומרחוק.

מרידה קטנה באיטליא. מיניסטר לחנוך היה באיטליא ושמו נאסי (נשיא, מזרע היהודים). ויהיו לאיש ההוא שונאים ומקנאים יותר מאשר למניסטר אחר וילשינו עליו, כי לקח שחר וישלח יד בכסף הצבור. שופטיו מצאווה חיב והמניסטר נמלט לחוץ לארע. ויקם סער גדול בארץ, כי אוהביו אמרו, שאין נאסי גנב ונוכל יותר ממניסטר אחר, אם ילשינו על מניסטרם אחרים בעונות כאלה ימצאו השופטים גם אותם חייבים. להתרים נגד הממשלה כחרו בעיר טרפאני בויציליא את נאסי שלא בפניו אל מועצת הממלכה ומועצת הממלכה לא הכירה את הבחירה. בי איש, שנחרץ עליו משפט לוקח שחר וישלח יד בכסף הצבור, לא יוכל להבחר. בעבור זאת מרדה העיר טרפאני במלך ויגרשו את הפקידים ויקרעו את כל שלטי הממשלה מעל בתי הפקודות וכל אנשי העיר החליטו לספח את העיר אל צרפת. כמובן היה זה רק הפגנה, כי ידעו אנשי העיר, כי צרפת לא תאכה לקחת את העיר מיד איטליא וחיל המלך חזק מהם. חיל צבא בא העירה ותשקוט המרידה.

עמוד אש. בשרה אצל הכפר פולטשה כמדינת קראין ראו האכרים העובדים שם מחזה נפלא. אחרי הצהרים בין שעה ג' וד' שמעו קול רעש גדול מכין הדרים, ומן היער שמעו קול סער עצום משכר אילנות ומנקף פארותיהם, ומתחת לארץ נשמע כקול רעם כנגלל. פתאם יצא מן הארע עמוד אש, אשר נלגלל עצים וענפים שבורים וירימם עד שמי רום. אח"כ נשמע מן עמוד האש קול התפוצצות כקול התותח ונדמה כאלו נכסע החר ובכל הככר התפשט עשן מפי ריח רע. בעבור דחוי האויר העצום קמה סערה מפילה כל אשר מצאה בדרכה. כמקום עמוד האש נמצאה אחרי כן אבן ככדה וריחה כריח הזפת.

קבור חיים. גם הטורקים נוהגים לקבור את המת כיום מותו, אם אפשר. הם כורכים אותו בכד לכן ומניחים אותו בארון, שצלעיו ומכסו אינם דכוקים היטב ואם עני הוא משמיטים את הכרשים מתחתיו בכבר, להשתמש בהם למת אחר. כקצת מקומות קוברים את המת עומד

ואין מרכיב לשפוך עליו עפר. עתה קרה מקרה. שמת אחד, שנחבר סמוך לקונסטנטינופול, היה מת מדומה ושעת אחדות אחרי קבורתו הסיף ואחרי עמל רב הצליח לפסם ולעלות מקברו. איש אחד נושא כדי חלב ראהו כראשונה וצא מביה"ק עטוף לבנים ויחרד וימלט עד נפשו ואת הכדים הניח על הארץ כחפזו לנזם. המת המדומה נגש אל הכדים וישת ויסעד לכו ויחלף כח ויבא העירה לפנות ערב, וידפוק על דלת ביתו. כשמוע אשתו המתאכלת את קולו הרדה הרדה גדולה ותגער במת, לשוב אל מנוחתו ולמרות תחנוניו ושכועתו לא אכתה לפתוח לו וכמעט יצאה נפשה מפחד. בן קרהו גם בדפוקו על דלתות מכיריו. אך שוטר אחד אביר-לב פדהו ממצוקתו ויביאהו דביתה.

*

לזכר רש"י ז"ל, כידוע יסד הרב החכם היועץ הקיסרי ר' שלמה בוכר מלכוב קרן קימת ליסד איזה מוסד של ספרות לזכר רש"י ז"ל, שנמלאו בשנה שעברה ת"ת שנה ליום פטירתו. הרה"ח הנ"ל הוציא עתה רשימה משמות המתנדבים עד כה, בדם נדיבים יחידים. חכמים ורכנים וגם קהלות וחברות. סכום רכסם שנקבץ עד כה הוא 16.800 כתר. אבל מעט הוא הסכום הזה ושערי הנדבות עוד לא ננעלו. נכון שישתתף כל מי שיש לאד ידו כמסד הזה, שיהיה לכבוד לרבנו הגדול מאור הגולה רש"י ז"ל ולהפארת לעמנו. נדבות יקבל הרה"ח היועץ הקיסרי ר' שלמה בוכר מלכוב (בן הארסה).

גמנויים עברי, רב ד"ר מאיר יונג, ראש הגמנויים דעברי באונג, ברוד, מעתדל כידוע, זה כמה ליסד גמנויים עברי בגליציה ויבחר בקראקא. כבר הכין למוסד הזה כל הדרוש, כבר השיג דכסחת נציב גליציה, גראף פוטוצקי, כבר דכין מורים וגם מקום קבוע ואין הדבר הסר עוד רק הסכמת הנדגת הפהלה פה. ויראים אנו. פן יבצא פה העסקן הנפלא הזה אבן דנגף, אשר כה ינגף מעשהו ויבטל. מצד אחר יעמדו המתבוללים לשמן לו, מיראתם. פן תחזוק כזה היהדות מעט ותתקים וגאולת הטמיעה תתעכב, ומצד השני החנידים דנלחמים בכל דבר חדש בלי כל טעם, אף שאינם טפשים לבלתי הבין כי גמנויים כזה יציל בכל שנה מאות נערים יהודים ממפלגת הבינונים מחנכם בין הנכרים ומדכריתם מערת 'שואב ואי אפשר לעשות את כל ישראל לדסידים שאינם רוצים ללמד בניהם דעת. הרב ד"ר יונג מוסר נפשו במלא מובן דמלה וכל הונו ודכנסתו הפרטית הכדיש לעיון היפה הזה דמכלא כל נשמתו. מעל אכזרי ימעלו כעמנו כל אלה, שכח בידם לעזו ואינם רוצים מתוך עצלות או מיראחם מפני מתנגדים.

קנאת-עם, בחורוסקוב אצל דוסיאטין העלימה המורה בכ"ם לנערות מתלמידותיה היהודיות את יום צאת הנערות לשוח בשדה ולחונ חג מאי. כאשר נודע מאחורי דפרגוד לבנות היהודים היום דמנבל, יצאו מעצמן למקום הנועד. כראות דמורה ותלמידותיה דנוצרות את היהודיות כאות לענו להן ותגושנה אותן בנזיפה. דנערות שבו לבתי הוריהן אבלות וחפיות ראש ותכנינה עקב כשתן. כשמוע זאת דציונים מר היים פ"ש, מר חיים ישראל הארניש ומר שמעון כ"ץ חרה אפם ויאספו את הילדות, מר כץ נשא מדברותיו לפגידם וינחמן מינונם ויזהרין לבלתי לכת עוד אל בית דספר. כאשר כלה לדבר ערך מ כתב אל דכניסטריוס לעניני החנוך, להודיעהו את הנבלה, אשר עשתה הנזירה, אשר על כן לא תוכלנה הילדות העבריות לבקר את ביה"ס. הרבה עמלו דציונים עד השיגם את חותמי הנדגת דקהלה. כי מרת דבורה אשת נשיא דקהלה מנעה את בעלה מתת את החותם לתכלית מכערה כזאת, מעשה ציונים הוא דבר אסור בעינייה ממחרת! דקדיקו דציונים עוד דפעם את דנערות הקטנות העלובות ויוליכו לשוח ויעשו לדם כשתה ושמה, לפנות ערב שבו שכחות ושוכות לכ, כל אחת נשאה דגל ציון בידיה וזכרת שיר ציון כפיה. ד, שרייכער. חוק דמסחר והמלאכות. החוק הזה, שיצא כאת צוורינו ככונה, לגזול את לחם היהודים. כבר בא על שלחן מועצת הממלכה שנית והיא עוסקת בו כשקידה ודמניסטר החדש דמסחר ד"ר פורשט דסכים אלל כל הצעות הועד. כזה יכרו את היהודים לצווריהם בעד איזה הסד אחר שיעשו דאנטישמיט לאחרים והיהודים

מעלימים עיניהם ומתעצלים ואינם רוצים אף לדעת מה נעשה. המניסטר הסכים גם ליסוד מועצת המלאכות ככל מחו. חיי היהודים יהיו תלויים בחסדי בעלי המלאכה והסוחרים הנוצרים ככל מחו. למתן שחד יפתחו כל שער ודלת. אבל נגד חוק ברור לא יועיל כל יחד. החוק ידרוש שאסור לאיש לפתוח לו חנות או בית מרוח עד שיביא תעודות בתי ספר ותעודות, שלמד את משלח ידו אצל סוחרים מומחים כמה שנים. נניח שיצליח איזה יהודי להביא תעודה באיזו אופן. אבל התעודה לא תוכל להיות כדן, כי מי זה החבור בעיר קטנה, שלמד בבתי ספר או שרת סוחרים כמה שנים. עתה דרך סלולה למלשינים, שאין בהם מחסור בערי גליציה. רע ומר יהיה גורל דור הסוחרים הצעיר.

וורעשען גריצ'י. עמודי עולם רעשו כאשר כקשו האשכנזים לכוף את ילדי הפולנים להתפלל בשפת אשכנז. הכל יודעים, כי שפת פולן אינה קדושה במאומה לכנסיה הנוצרית משפת אשכנזי וככל זאת מבקשים הפולנים להתפלל בשפתם והצדק אתם. לפני אליקים אינם צריכים לשאת עול נכרים, די עול נכרים בעניני חול. והפולנים, שהתרגזו כל כך בעת ההיא, רוצים עתה לכוף את ילדי היהודים להתפלל בשפת פולן. אף שמעולם לא התפללו יהודים בשפה הזאת ומועצת החנוך הגליצית אינה מומחה לחות דעה כזאת. מה דלך שנאי לחכרך לא תעבר' הוא עקר גדול ברת הנוצרית, אבל רק להתפאר בו בחוץ ולא לעשות כן. מועצת החנוך כלבוב שלחה פטורה אל קהלת היהודים כסמניסלאו, להעביר את המשגיח על למוד הרת היהודים ד"ר ברודא מפפודרן, יען הוא דורש, שילמדו בני ישראל להתפלל ולהבין עברית. אלו קמו דרכנים הנכבדים כאיש אחד, לשלוח מחאה אל מועצת החנוך, אז בודאי שמעה זו בקולם, אבל רכנינו יראים מפני הקנאים, האומרים, כי מוטב שימירו הסטודנטים היהודים את דתם מאשר להצילם ממטיעה גמורה. אנחנו שואלים את רכנינו הנכבדים אם הם מסכימים לדעה הרשעה הזאת ואם אינם מסכימים אז נעזו להחליט, כי מעל גדוד הם מועלים בה ובישראל אם הם שותפים לגזרה הזאת, נזרת אנטיסוכוס ואדריאנוס, שהתחדשה עתה.

פחד מפני החברה קדישא. ביאסלא תתנהג הח"ק במעגלי ישר ובכל זאת צוה יהודי אחד פה לפני מותו להמיר דתו וכאשר שאלוהו סבת הדבר ענה, כי ירא הוא שהחברה הקדושה תדרוש מיורשיו כסף הרבה ולפי דעתו טוב שישאר הכסף ביד בניו והוא יכול להצילו רק בהמרת דת.

תחבלה נגד יהודים. התחבלה היא פשוטה וברוקה. בהיות לנכרי דין ודברים עם יהודי, יקח לו למליץ עורך דין יהודי וזה מועיל להכרעת הדין ע"פ השופטים המשבעים... כמשפט רוצחי היהודי הנכבד ר' נטע ליכלר מכפר זניאנט אצל כרנוב לקחו להם הרוצחים את עורך הדין היהודי, פונם הקהלה כטרנוב, ד"ר גדלהמר, כי מוטחה האיש כזה, ישכר הציל נונכי נפשות יהודיות. גם משפחת ההרוג בקשה לקחתו למליצה והוא כחר להיות מליץ חרוצחים.

תוצאות שהוקה הכלפיב. יהודי אחד בירסלב שחק בקלפים עם נוצרי. ההצלחה עמדה לימין הנוצרי וכראות היהודי. שתכלה פרוטה מכיסו דרש מאת הנוצרי כי יחזיר לו את כספו ולא? אנה הנוצרי עד שכאו בריב ויוצא היהודי סכין וידכרוהו אל כטן הנוצרי. ספק אם יחיה.

יתומי רוס'יא. ועד העזרה לשדודי רוס'יא בניו- יווס הוציא כרוז ליהודיאמריקה לקבל את כתיהם מיתומי הרוגי אחינו ברוס'יא ולגדלם. מיד התרצו יהודים רבים, אך ע"פ חוק האמיגרציה אסור להכניס ילדים לאמריקה כלי אכותיהם. על כן הניש הועד בקשה אל שר האמיגרציה לתת רשות להכניס את הילדים. השד נתן רשיון כתנאי שיעמדו הילדים מיד ברשות מגדליהם העתידיים.

מתחום המושב. אמנם אם יקום החוק הזה אז יושעו היהודים תשועה גדולה. כי הגזרה הזאת היא הגרועה ככל הגזרות, כי בזאת נעשו היהודים בעיני העם והפקידים כמזיקים, שפגיעתם רעה. כעזואים, שסכנה להכניסם לרוס'יא הקדושה. אבל היודע את חקי רוס'יא, שכלם רק כתובים על הניד לזכרון וכל פקיד עושה כטוב בעיניו, יבין כי אין לבטוח עוד בחוק הזה אף אם יקום. הדומא תערוך בעצמה חוק כטול הגזרות.

שוד יהודים ברוס'יא. שודדים נכנסו נווארשא אל בית מלוח על משכנות של אשה יהודית, שדה גלרויכט, ויכוו כל הנמצא ויהרגו את האשה. -- כאלכסנדרובסק הסיתו חפקידים את ההמון בעיר להכות את היהודים, כל יהודי הנמצא כחוץ כלילה נלקח עד מות.

פכת הכני. פיגל: מה את בוכה ככל עתף חנה: איך לא אבכה על שנותי, סדר העולם הוא, עלמה נשאת לרב, היא נעשה מיד רבנית ואני נשאתי לאלמן זה שנה תמימה ועוד לא נעשיתי אלמנה. א. דרנגר.

אל פלוני אלמוני!

הואילה נא לסור אל ביתי בכל יום שתרצה מהשעה הראשונה עד השניה, ונדברנו. אקוה למלא את חפצך. שבת וואלקאווסקי

ממעמקי לבני הנני מברך בברכת מו"מ את כ' דודי היקר מו"ה יעקב ריידע כבורשמיץ לנשואי בתו מרת לאה עם ב"ג מר חיים ליב העדמאן סממאניסלאו בעריל ווערפעל.

ברגשי ריעות אברך את רעי מר אברהם בן ר' ברוך הירש שווייד מצאנו ישן לארוסיו עם מרת רבקה בת ר' שלמה נייאגעוירמיץ מניפעלאמיפע. אליעזר בראנדסארפער—צאנו ישן.

ממקור לבני אביע ברכתי כמו"מ לב' הרב הגביר הנכבד וכו' מ' ישעי' דעגענבויען נ"י מרועפיעניק לחתונת בתו. מיכל לאנדעסמאן—אבארוים אצל דינאב.

מקרב ולב עמוק אביע את ברכתי למר שמואל אברהם אטלאם וזו' לחתונת כנס מר יעקב יהודה עב"ג מרת אסתר בת מר אליעזר יוסף מרגאשעס מכאהאראדשאני ניסן ראזנער—זאבנא

ממעמקי לבנו הננו מברכים ברכת מו"מ את ש"ב מר חיים עובדיה ניימאן מכומשאמש ליום כלילתו עם מרת ערנא שעלל. שמעלקא נאגלער ורעיהו—פאסיעצנא.

ברגשי גיל ואהבה נאמנה, הננו מברכים בברכת מו"מ את ב"ד מר יחיאל זאממער מקאלאמישע, ליום כואו תחת צל אפריון עם מרת מויבה אייוען מדעמביצא. האחים יוסף ויעקב גאלדשמיין — יאסלא.

ממעמקי לבנו הבענה שפתנו ברכת מו"מ להגביר מו"ה חיים זאממער נ"י מקאלאמישין לבלילת כנו מר יחיאל.

שמחה פיינגאלד בנימן זאב מאנטעל.. באהבה עמוקה אברך ברכת מו"מ את הגביר מו"ה חיים זאממער לעת הובילו את כנו מר יחיאל בברית הנשואין.

אלמער מיישעלכוים מקאלאמישין. ברגשי כבוד ואהבה רבה אניש ברכתי כמו"מ למו"ה חיים זאממער לעת הובילו את כנו מר יחיאל נ"י בברית הנשואין.

אברהם פריעדריך מקאלאמישין. אני וכל כנ"ב מברכים את ידידי מר חיים זאממער ורעיהו מקאלאמישין ליום חתונת כנס מר יחיאל נ"י בברכת מו"מ.

חיים פאלעק — יאסלא. ברגשי אהבה ויודיה אניש ברכת מו"מ לרעי מר יחיאל זאמער לנשואיו. אשר מיישעלכוים.

ברכת מו"מ מקרב לב ונפש נביע כזה לב"ד מר יחיאל זאממער, לחתונתו. בניסין גאלדשמיין ורעיתו — יאסלא.

מעמק לבי אברך את ידידי הגביר מו"ה חיים זאמער ליום הבניסו את כנו לחופת אפריון. מנשה שילר.

מקירות לב ותום נפש הננו מברכים ברכת מו"מ את ש"ב מר יחיאל בן מו"ה חיים זאממער לחתונתו. ישראל אדלער ורעיתו — יאסלא.

הנני מברך את אחי מר משה לנשואיו. מיכל קונצער.

מעמקי לבנו מביעים אנחנו את ברכתנו לרענו
 מר שמעון פישער ליום כבדית הנשואין עם
 מרת חנה הייטנער.

פיפּען

פיפּען בעהמישע 'ארט אויס האלץ פיר
 ביער עט וויין פאן נומער 1-4 א 26
 העלער ביא

L. Apermann, Theehandlung
 Brody.

Holzrouleaux und Jalousien

besten Qualität in allen Preislagen
 und schönster Musterauswahl
 empfiehlt billigst die

Holzrouleaux und Jalousienfabrik
 von Anton Tschander jun.

Brannau (Böhmen).

Agenten gesucht.

הנני מברך בכרכת מו"מ את רעי מר משה
 קונצער לנשואיו.

מאיר וויינשטאק—רוזדול.

כרגשי אהבה הנני מברך במו"מ את ידידי מר
 שמעון פישער לחתונתו עם מרת חנה הייטנער.
 אברהם איזענבערג.

מקרב ולב עמוק אביע ברכת מו"מ למר אהרן
 ענזעל לחתונתו עם מרת חנה ענזעל מסקאלע.
 יצחק קאנארעק... אוסטרייקי.

הנני מברך ממעמקי לבי את ש"ב מר יצחק
 שערצער מהורודנקא לחתונתו עם מרת בלימה שמערן.
 זאב ווייך—יגילניצה.

ממעמקי לבנו אנחנו מברכים את ירדנו ה"ר
 יוסף פייוועל ורעייתו מרישא לנשואי בתם במו"מ.
 אהרן יצחק אבענר וזו'. יוסף קרעמער וזו'.

מקרב ולב עמוק הנני מביע ברכת מו"מ לרעי
 מר יעקב משה פירסט מבראזאסעק לחתונת עם מרת
 בערשא שענוואלד ממעליץ.

אלימלך צונהאפט—ראפשיץ.

אנו מביעים בזה את ברכתנו לירדנו הסופר
 מר ירמיה פרנקל להשלימו את המטרא באופן היותר
 נפתלי זענעל. יוסף מארנעל.

הנני מברך את הרב החכם ר' אהרן מארקוס
 לחתונת בנו מר ישראל עם מרת פ. ליכט מיארוסלאי.
 אברהם ריכטער — קראקא.

מעמק לבי הנני מברך את תלמידי וירידי מר
 ברוך לאנדא ואה תלמידתי המושלמת מרת שרה
 הארן לארושיהם
 שבה וואלאקאוסקי.

קבלו ידידי מר אברהם מרדכי וויינפעלד
 מנרליץ, מר יודא גרובער מקראקא ומר יחיאל זאמער
 מקאָלאַטשיצע את ברכתי המשולשה במו"מ ליום כואכס
 כבדית הנשואין.
 אברהם מהאלער.

ונם היונה מצאה בו מנוח לברך את החתן
 ביום חופתו מר משה אשר מויב עם מרת פעסיל
 מאהלער מפה.
 צבי מויב—דעמכיץ.

מקרב ולב עמוק אביע ברכת מו"מ לידידי
 הנעלה מ' אלעזר לעווינזאהן לנשואיו עב"ג מרת פעפי
 קרים מבוברקא.

צבי יעקב אינטראטער—פרעמיסלא.
 הנני מברך את מר משה קונצער לנשואיו עם
 מ' פרימא בת ר' גדלי' מוי מקולומיא.

יהושע נעמרוב—רוזדול.

מעמק לבי אברך את ירדי הגביר הר' מרכי
 פריימאן בכרכת מו"מ ליום הביאו החת אפריון את
 בתו עם מר פנחס שרייער.
 ראובן פרייליך—רוביטש.

וויר ברינגען היערמיש דעם פ. מ. פובליקום צור קענענטיס, ראם די
 רענאמירטע לעכערנער כשר-זעלבווארענפאבריק דער פירמא פאסטעמקאמפ.
 נונמעהר אין רען בעזיט דער פירמא בלאנקשטיין עב פרינקעל איבער-
 גענאנגען איז. די פאבריק איזט יעצט מיט דען נייעסטען מאשינען פער-
 זעהן אונד ערצייגט די שענסטען סאלאמי, זאווי אלע פערשיעדענע זעלבווארען-
 סארטען צו ביליגסטען פרייען. שמעהט אונטער אויפזיכט דעם ביר'צ דפא.
 Blankstein & Frenkel, Lemberg, ul. Gazowa 10.
 הויפט פיליאלען אין לעמבערג: קארל-לודוויג שמראסע 41, באימף 18
 באזשניצא 20.

מעין הישועה WYSOWA

עולה בערכו על יתר מקומות הרפואה אשר כגליצא, כאשר יעירו הרופאים
 היותר מוכחים. שבעה מעינות נמצאים פה, שהם חיים לנפש נענה ושיקצומוסל'ז
 כל חולים כמחלות פנימיות וחיצוניות, כמו חראנישע קאטהארהע, לוננעי
 שווינדזוכט, געדערמעיילירען. כלום-ארמוט, חראנישע געלענק-רהיימאטיסמען-
 היפאכאנדריע אונד היסמערעיע וכו' וכו'. וויסאווא מצטיינת גם באויר צח
 ופשוט מאד, הבא מרכסי הרים, אשר יסובבוה וכיער נפלא, שאין קץ ליפיו,
 בעלי מעין הישועה הזה יהודים הם והמקום נקי איפא ממחלת האנטיסמיטיסמוס.
 אשר יתענו בה חולים יהודים ברוב מקומות הרפואה. בתי המאכל בהכשר
 היותר גדול והכל במחיר שוה לכל נפש.
 סדר הנסיעה לוויסאווא הוא: מקראקא ררך טרינוב—נריוב, ומנליצא
 המזרחית ררך יאסלא—זאגארזשין וגארליצע.

דיא געווינגע
 גארנאמירט
 דער שטאמ
 גלייכס-אנצייגע
 גרעסער טרעסער
 עווענט.
 6000.000 מארק.

ערסטע ציעהונג 21 יוני

אינלאדונג צור בעטהייליגונג אן דע
 געווינדשאנצען

דער פאם שטאמע האמבורג גארנאמירטע גראסע געלד-לאטעריע איי וועלכער

9 מיליאנען 25,285 מארק

זיכער געוואונען ווערדען מיסען.

דיא הויפטגעווינע דיעזער פארטהיילהאפטען געלד-לאטעריע זינד פאלגענדע:
 נאמליך: דער גרעסטענליכסטע געווינ איזט אים גלייכסטען פאללע:
 600,000 מארק.

40,000	1 געווינ א	300,000	1 פרעמיע א
30,000	1	200,000	1
20,000	7 געווינגע	60,000	1
15,000	1 געווינ	50,000	1
10,000	11 געווינגע	45,000	1
5,000	36	40,000	1
3,000	83	35,000	1
2,000	160	30,000	1
1,000	428	100,000	1 געווינ
300	583	60,000	1
200	181	50,000	1

אם גאנצען געטהאלט'דיא לאטעריע, וועלכע אויס 7 קלאסען בעשטעמט, 92,000
 לאזע מיט 44,655 געווינגע אונד 8 פרעמיע, זאראסס נאהעצו דיא העלפטע
 אללער לאזע זיכער געווינגען מוס.

דער גרעסטענליכסטע געווינ 1-שטער קלאסע בעטראגט אים גלייכסטען
 פאללע M. 50,000, שטייגט אין דער 2-שטען קלאסע אויף M. 55,000, אין דער 3-שטען
 אויף M. 60,000, אין דער 4-שטען אויף M. 65,000, אין דער 5-שטען אויף M. 70,000,
 אין דער 6-שטען אויף M. 80,000, אין דער 7-שטען אויף M. 600,000.

פיר דיא ערסטע קלאסע, דערען ציעהונג אמטליך

- אויף רען 21 יוני פעסטגעזעצט, קאסטעט:
- דאס גאנצע אריגינאללאז נור גארק 6.—
- דאס האלבע אריגינאללאז נור גארק 3.—
- דאס פיערטעל אריגינאללאז נור גארק 1.50

דיא איינלאגען פיר דיא פאלגענדען קלאסען זאוויא דאס גענויע געווינ-פערצייכ-
 ניס זינד אויס דעם אמטליכען, מיט שטאמטסוואפטען פערווערענען פערלאזונגס-
 פלאן ערויכטליך, דען איך אויף וואונש אים פאראויס גראטס אונד פראנסא צווענדע.
 יעדער דער בעטהייליגטען ערהעלט פאן מיר נאך שטאטטגעהאבטער ציעהונג
 זאפארט דיא אמטליכע ציעהונגסליסטע אונאויסגעפארדערט צוגעזאגט.

דיא אויסצאהלונג אונד פערווערונג דער געווינגענער
 ערפאלגט פאן מיר דירעקט אן דיא אינטערעסענטען פראמפט אונד אונטער
 שטרענגסטער פערשווערענעייט.

בעשטעלונגען ערבייטע פער פאסטאנווייזונג אדער אויך געגען נאכנאהמע.
 מאן ווענדע זיך דאהער מיט דען אויפטראגען דער נאהעבעפאר-
 שטעהענדען ציעהונג האלבער, זאגלייך יעדאד כיו צום

21 יוני ד. י.

Samuel Heckscher senr.

Bankgeschäft in HAMBURG.

דיא
 פינסטע אללער מארמען
 אים
 "צערעם"
 שפייזע-
 פעטט!
 (אויס קאקאניססען).

דאס בעסטע צום
 באקען, בראטען אונד קאכען
 Nahrungsmittelwerke „Ceres“, Aussig.

די ערצייגונג אינטערליענט דער בעמישען קאנטראללע דער פאם
 האהען ק. ק. מיניסטער דעם אינערן גענעהמינגען אונטערזוכונגסאנשטאלט
 פיר נאהרונגס-אונד גענוסמיטעל 31 Spitalgasse WIEN, IX.
 די קויפער פאן צערעסשפייזעפעטט זינד בערעכטיגט, רי ווארע אין אריגינאל-פאקונג
 אין דער אנשטאלט קאסטענפריי אונטערוועקען צו לאסטען.

Nicht lesen

allein, sondern probieren muss man die altbewährte medizinische **Steckpferd Lilienmilchseife** von **BERGMANN & Co.** Dresden und Tetschen a/E. vormalig Bergmann's Lilienmilchseife (Marke 2 Bergmänner) um einen von Sommersprossen freien und weissen Teint, sowie eine zarte Gesichtsfarbe zu erlangen. Vorrätig à Stück 80 Heller in den meisten Apotheken, Droguerien Parfümerien und Friseur-geschäften.

DATENTE aller Länder erwirkt

Dr. FRITZ FUGIS

beeideter Patentanwalt.

Mitarbeiter: **INGENIEUR A. HAMBURGER**

Telephon **2460**

Wien VII. Siebensterngasse 1.

כשר רעסטוראציא

צור קענעלכאהן אין באד

Gräfenberg (öst. Schlesien).

שטרענג כשר, אנערקאנט בעסטע קיכע, גראסער שאמטיגער גארטען, גערעקטע גלאס וועראנרא, מעסיגע פרייע. ערעפעט פאם 15 מאי ריזנעס יאהרעס פישעל גרינבוים.

כשר. כשר.

מי שרופה לאכול

גבינות כשרות

מגבינות מדינתנו המהוללות בלי שום חשש בלל, יפנה אלי ואשרתהו ברצות ה' בטוב הן כסחורה טובה והן מצד המחיר והן מצד הכשרות.

חבילה בת 5 ק"ג פראנקא סחורה טובה ויפה מאד, יותר טוב מן ליפטויער הנעשה במדינתנו. 60 צ"ל חבילה מן 5 עד 60 ק"ג באהן וגרגי 56 " מן 50 עד 200 ק"ג פראנקא 54 " נעטץ סחורה בלי הבינדע

בויערען-סחורה.

I קלאס טוב למראה ויפה לטעם. 40 צ"ל II. יפה 38 " III. 36 " IV. 35 "

פרייוקראנט אשלה חנם לכל דורש. הכשר אשלה בפעם הראשונה לכל מזמין סחורה. האדרעסע:

Grünwald Isidor Maramoros-Sziget (Ungarn).

Wyd.: Naftali Hof. S. M. Lazer. Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer Drukiem S. L. Deutschera w Podgórzu

אגודת "פרי עץ הדר" במושבות יהודה באה"ק

(שבה התאחדו כל בעלי הגנים העברים של האתרונים הכשרים).

הגנו פונים בזה אל אחינו ב"י בכל מקומות מושבותיהם, להזכירם ולעוררם, שישימו את לבם לדעת, כי אתרונים כשרים כלי שום שמץ חשש הרכבה (זה כבר ידוע לכל, שאהרונ מורכב אין שמו אתרונ ואסור לברך עליו בחג) ימצאון רק אצל אגודתנו! כי אתרוננו נגנו עומרים המיר — מנטיעתם ער לקימתם ועד המכרם בשוק — תחת השגחת הרכנים הגאונים כידה"צ שבירושלם וכיפו, כפי התעודות, שהגנו נוהגים כזה לעיני הקוראים:

(א) בשם ה'. שלום רב להרב המ' וכו' ר' יצחק רבינוביטש ושרשת חבריו שליט"א.

על שאלה מעכת"ר בדבר האתרונים נוכל להשיב רק, כי גני אתרוננו מושבות אחב"י כארה"ק ידועים לנו מעדות המנוח הגאון הצדיק ר' נפתלי הערץ הלוי זצ"ל, שה' האב"ד ביפו והמושבות, שעד כה לא ה' בהם חשש הרכבה ובאם תהי' עליהם גם להבא השגחת הגאון הצדיק הר"ר אברהם יצחק הכהן קוק, יבדל לחיים, שהוא כעת האב"ד כיפו ובהמושבות ת"י, והפרשה הו"מ יהא אם ת"י הירא כו' ר' יורל מאניש נ"י כמקדס או ת"י איש נאמן אחר, שיעמיד ע"ז הגאון הצדיק הרא"י הכהן שליט"א הגו', אין כמוהם לדין קדימה מצד כשרותם, מצד "שלכם", מצד שמירת דיני ערלה ותו"מ, מצד חזק ישוב ארה"ק ומצד החזקת ירי אחינו המשקים כזעת אפס את ארצנו הק'. — הבעה"ח בד"צ דקהלות אשכנזים י"ט סיון תרס"ה בתוככי עה"ק ירושלם ת"ו.

נאם חיים יעקב שפירא

נאם שאול אדחנן בהרא"ו ז"ל

נאם אר"י ריב בהרא"ד ז"ל

(מקום החותם)

(ב) הגני כזה להודיע לאחב"י, יראי ד' וחושבי שמו, המהדרים במצות, ודבקים באהבת ארצנו הקדושה, ת"י, כי האתרונים של הגנות, אשר לאחינו האברים בראשון לציון, הלא המה ה"ר נפתלי הלל, ור' יצחק זאב טאפאראיוסקי ר' בנימין פיין, ר' אהרן מרדכי פרימאן, ור' יהודא אירל צלאליכין, הנם עומרים תחת השגחתו, והם בדוקים יפה מחשש הרכבה, ומנוקים מתערובות ערלה, ומשגיח ת"ח ויר"א מירושלים עה"ק ת"ו עומר להשגיח על הפרשת תרומ"ע כדן תורה, ותחת ידו יהיו מסורים בע"ה כתבי ההכשר שלי אלו, חתומים כחותמי. ע"כ כל הזוכה לקיים מצות פרי עץ הדר מהגנות הללו, הוא בטוח בע"ה שהוא מקיים מצוה כמאמרה, מפרי אה"ק בתכלית הכשרות. בעה"ח יום א' ק' תמוז, ברחובות אשר ביהודה ת"ו.

אברהם יצחק הכהן קוק.

עבד לעם קדוש על אדמת הקודש בעיה"ק יפו והמושבות תיבב"א.

ולמען לא יהיה מקום למעות הגנו מברזים ומודיעים לאחינו גלוי ומפרש, כי כל האתרונים הנמכרים ע"י סוחר אתרוננו ארץ ישראל הנם כלם מורכבים, והמקום האחד והמיוחד, שבו משיגים אתרוננו כשר מפרדסי אחינו שבארץ ישראל הוא אך ורק אצל אגודתנו, כפי התעודות המעידות עליהם. ותעודות כאלה אין בידי שום סוחר אתרונים אחרים.

ומלבד צד "הכשרות" של אתרוננו אגדהנו שכזה, הנם היחידים והמיוחדים מכל שאר אתרוננו ארצנו ואתרוננו חו"ל, כי הנם גם יפים ומהודרים למדי ונמכרים באותו המחיר של האתרונים המורכבים.

בעת ממכר האתרונים נודיע בעתונים את שמות האגודות והחברות והסוחרים, שיקנו מאתנו אתרונים, למען ירעו אחינו להזהר מהסוחרים הרמאים ובטוחים אנו באחינו שומרי מצוה וחובבי, פרי הארץ וישובה, כי ישימו לב למודעתנו, למען לא ישלשו באתרונים מורכבים ולמען הביא ישע וכרבה לאחיהם עובדי אדמת הקודש ולהרחבת ישוב ארצנו משאת נפש כל איש ישראל.

אגודתנו פתחה מעתה בית משרה (ביורא) ביפו, להשיב דבר לכל השואל בענין האתרונים.

ברגשות כבוד ויקר וברבת ציון

חברי האגודה.

האדרסה:

Gesellschaft „Pri Ez Hador“ Jaffa, Palästina.

לטלגרמות: Feyn. Jaffa.

ERSTES SPECIAL-HAUS

von Echten Grammophone-Phonographe

Engros & Endetail

JOSEF WECHSLER

KRAKAU und WARSCHAU

in Krakau, Grodgasse 71/II

עמפיעלט עכטע קאנצערט גראמאפאן. עכט נוד מיט מארקע, שרייב ענדער ענגעל.

ריזניע אויסוואהל פאן יודישען אונד העבראישען פלאטטען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאן מיט מארקע, שרייב ענדער ענגעל, זאפט 10 פלאטט-טען, נור 85 פלאריין. ניעמאנד זאל דיעזע בעסטע געלענעהייט פערזוימען.

פרייוקראנטע עט הויפטערצויכניסעסע אויף פערלאג-גען גראמאפאן אונד פראנקא.

מעין הישועה WYSOWA

גרעסטעס האמעל, נייא רענאווירט, שענע צימער, גוטע קיכע, שמרענג כשר, פיר באדע-סעזאן שענען גארטען איינגעריכ-טעט פיר געסטע, וועלכע ארצטע אונד קור ברויבען, בעסטענס געאיינגעט.

עמפפאהרען צו ביללינסטען פרייען. **Bethheil & Krebs.**

JACOB BECK

Holz-Export Sary Sambor

ליעפערט זעמטליכע שני יטמאטעריאלע

ערשטע קראקויער מיט עלעקטרי-שער קראפט בעטריבענע

כשרה כשרה

דאמפ-זעלכוואארען

פאבריק

מיט דען בעסטען מאדערנסטען מאשינען, ערציניט שענע פרימא סאלאמי וועראנזער, ברוסט שינ-קען, קרענווירסטעל א.ז.וו. פער-זעהען מיט הכשר של הכיד"צ דפה. עמפפיעהלט צו

ביכרינסטען פרייען.

אויף פערלאנגען ווירד פרייע-קוראנטע עט הכשר איינגעשיקט.

Emanuel Glaser

KRAKAU, Bozego-Ciata 8.

זייט 9 יאהרען ערציניע איך די פאר-טרעפליכסטען שלאססער-בלעך

משאלענטאפען

וועלכע אין יעדעס צימער אהנע הער, קאמין אונד דאהרע שטעהען קאנגען: מיט איין ביסכען האלצקאהלען בעהייצט האלטען יע היטצע 30 שטונדען. פייערגעפאהר אויסגעשלאססען. פרייע 1 אפען פיר 2 טאפעע בשר אונד (סעפעראט) 2 טאפעע חלב פער 8 ליטער 9 קראנען, דעטא פער 4 ליט 10 קר'; 1 אפען פיר 6 טאפעע פער 2 ליט (4 כשר, 2 חלב) 9.50 קר'; דעטא פער 2 1/2 ליט 10 קר'; דעטא פער 3 ליט 11 קר', דעטא פער 3 1/2 ליט 12.50 קר'; דעטא פער 4 ליט 14 קר', זענדע געגען 1/3 פרייע אנגאבע, דעטא נאכנאהמע-אנפראנגען מיט דאפפאלקארטע.

Rubin Perlberger Kunstblecher Myslenice (Gal.)

פיר ברובליידענדע

ראדיקאלע הילפע אהנע אפעראציאן. פערלאנגען זיא גראמאפאן אונד פראנקא דיא נייא ערשיענע ברעשערע פאן מ. פרייליך, ספעציאליסט פיר ברוכ-ליידענדע אונד ערפינדער דער ק. ק. פאט. באנדאזען, אין לעמבערג, גראדעצקא-נאססע 35.